

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Franjo Ogris, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XII.

Celovec, petek, 15. november 1957

Štev. 46 (811)

Pol odstotka

Zivimo v dobi tehnike in je splošna navada oziroma razvada, da vse mogoče in nemogoče stvari izražamo v številkah in v odstotkih. V odstotkih se ne prikazujejo le uspehi ali porazi posameznih političnih grupacij pri volitvah, v odstotkih govorijo posebni statistični inštituti tudi o vseh drugih dogodkih iz vsakdanjega življenja: o plačah, ki so bile povišane za gotov odstotek; o cenah, ki so poskočile za toliko in toliko odstotkov; o odstotku prebivalstva, ki že poseduje avtomobil ali drugo motorno vozilo; o odstotkih, za katere je narasla produkcija te in one panoge industrije ter o mnogih drugih važnih in nebistvenih zadevah.

Tako so postale številke in odstotki takorekoč sestavni del današnjega sveta in vsakdanji pripomoček človeka našega stoletja. Vendar pa so tudi še danes stvari, o katerih ni mogoče govoriti le v številkah, in so vprašanja, katerih ne gre reševati zgolj z odstotki. V to vrsto problemov spada brez dvoma tudi usoda ljudi in narodov in ni mogoče, da bi o tej usodi odločale suhe številke.

To velja tudi za pisane pri »Kärntner Nachrichten«, ki bi vprašanje slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji najraje rešili in spravili iz sveta s suhoparno ugotovitvijo: le kakega pol odstotka jih je! Da je njihovo postavljanje skrajno neresno, kaže že dejstvo, da govorijo o odstotkih ali delih odstotkov v razmerju s celotnim prebivalstvom Avstrije. Tako početje pa je tudi zlobno, ker se ga poslužujejo z namenom, da bi ustvarili čim bolj popačen in za prizadete narodnostne skupine neugoden videz številčnega razmerja med večinskim narodom in manjšinami.

Ne da bi razmotrivali, kakšno je dejansko razmerje v številkah ali odstotkih, bi ljudem pri »Kärntner Nachrichten« povedali le toliko: Člen 7 ni bil sprejet v Državno pogodbo za vso Avstrijo in vse njene prebivalce, marveč velja le za slovensko manjšino na Koroškem in Štajerskem ter hrvaško manjšino na Gradiščanskem. Zato tudi nihče še ni zahteval dvojezičnih napisov po vsej državi ter dvojezičnega uradovanja n. pr. na Tirolskem ali v Salzburgu. Takih neresnih zahtev tudi v bodoče nihče ne bo postavljaj, pač pa bomo slej ko prej vztrajali na tem, da bodo določila člena 7 v celoti veljala za vse ozemlje, kjer živijo prizadete narodnostne skupine.

Postavljanje v »Kärntner Nachrichten« torej nikakor ni na mestu in je le zgovoren dokaz, kako si taki gospodje predstavljajo reševanje manjšinskega vprašanja. Hkrati pa je njihovo operiranje s celimi ali polovičnimi odstotki tudi nevarno, kajti kaj bi porekli gospodje potem, če bi na isti način odgovarjali tudi Italijani glede avstrijske manjšine na Južnem Tirolskem. Če pri omenjenem lističu še ne bi vedeli, jim namreč lahko povemo, da tudi nemško govorečih južnih Tirolcev ni več kot »pičlega pol odstotka« od prebivalstva Italije. Kljub temu pa se Avstrija — priznamo, da upravičeno! — z vsemi silami zavzema za svojo manjšino v sosednji deželi in zahteva, da se vprašanje te narodnostne skupine rešuje v evropskem duhu, toda ne v obliki suhih številk in odstotkov.

S takim postavljanjem delajo pri »Kärntner Nachrichten« in pri podobnih listih skrajno slabe usluge svojim bratom in sestram na Južnem Tirolskem. Zato se bodo morali še mnogo učiti, če še ne vedo, da usode ljudstev in narodov ni mogoče reševati s številkami odnosno odstotki, marveč le z dobro voljo in ob iskrenem medsebojnem sodelovanju.

Zahodne sile se trudijo za ohranitev Atlantske zveze

Zadnji uspehi sovjetskih znanstvenikov na področju razvijanja raket in pošiljanja umetnih satelitov v vesolje so povzročili v zapadnih političnih krogih precejšnje zmede in nestrpnost ter živčno ukrepanje. Tako so parlamentarci petnajstih dežel članic Atlantske zveze, ki so se zbrali na posvetovanju v Parizu, v ponedeljek izrazili veliko zaskrbljenost sprito pomanjkanja tesnega sodelovanja in protislovij v glediščih vlad včlanjenih dežel. Parlamentarci so zahtevali, da bi nujno nekaj ukrenili in vskladili vse akcije, predvsem na političnem, gospodarskem in znanstvenem področju.

O političnem sodelovanju dežel Atlantske zveze je dejal britanski delegat, da doslej ni bilo zadovoljivo in da je razočaralo zaradi tega, ker vlade včlanjenih dežel doslej niso našle prave osnove za sodelovanje.

Največjo pozornost je vzbudilo poročilo o vojaških problemih Atlantske zveze. To poročilo je vzbudilo tudi resne skrbi, ker se že pojavljajo različne nevarnosti, ki kažejo na razpad vojske Atlantske zveze, in sicer zaradi tega, ker sta Belgija in Holandija preosnovali svojo vojsko, dočim je Francija večino svoje armade mobilizirala za boj v Alžiru.

Vojaške sile Atlantske zveze slabijo, po mnenju parlamentarcev, tudi trenja med Veliko Britanijo in Združenimi državami Amerike. Parlamentarci so ob tej priliki kritizirali tudi glavnega poveljnika atlantskih sil ameriškega generala Norstada ter mu očitali, da ni znal razvoja sil v posameznih deželah Atlantske zveze vskladiti in spraviti v enotno smer.

Ameriški parlamentarci pa so predvsem poudarili potrebo po sodelovanju na znanstvenem področju, predvsem za šolanje znanstvenega naraščaja. Delegati

evropskih dežel, včlanjenih v Atlantski zvezi, so zahtevali od ZDA, da tudi njim zaupajo svoje obrambne in znanstvene skrivnosti.

Parlamentarci dežel Atlantske zveze so se sestali mesec dni pred sestankom najvišjih državnikov Atlantske zveze, ki ima namen, še tesneje skleniti vse člane te zveze v enotno fronto proti »nevarnim« vzhodnim silam, predvsem proti Sovjetski zvezi, ter še nadalje utrjevati vpliv in moč zapadnih dežel, predvsem seveda na vojaškem področju.

Tudi zakon o slovenskem uradnem jeziku že v parlamentu?

Kakor smo v našem listu že poročali, bo dne 26. novembra začel parlament razpravo o zakonskem osnutku za ureditev manjšinskega šolstva na Koroškem. Celovška »Volkszeitung« pa je v sredo objavila vest, da je pravosodni odbor parlamenta že v torek začel obravnavati vladni predlog za izvedbo določil člena 7 Državne pogodbe, ki se nanašajo na uradni jezik pri sodišču. Ob tej priložnosti so — kakor piše »Volkszeitung« — osnovali desetčlanski pododbor, sestavljen iz

5 OVP-poslancev in 5 SPO-poslancev, ki bo najprej razpravljaj o predloženem zakonskem osnutku.

*

Ponovno moramo ugotoviti, da zvezna vlada odnosno posamezni njeni člani še do danes niso smatrali za potrebno, da bi o vsebini zakonskih osnutkov obvestili tudi prizadeto manjšino. Kakor smo že zapisali glede osnutka o ureditvi manjšinskega šolstva, tako moramo danes tudi glede osnutka o uradnem jeziku izjaviti, da nam njegova vsebina kljub slovesnim obljubam najvišjih predstavnikov vlade ni bila znana in zato do osnutka tudi ne moremo zavzeti svojega stališča.

Gospode ministre in druge člane vlade, ki svoje slovesno nam dane obljube še vedno niso izpolnili, vprašujemo, če je njihova beseda tudi v drugih vprašanjih le toliko vredna, ali pa so tako očitno pozabljeni samo glede obljub, danih predstavnikom slovenske manjšine na Koroškem? Naj bo držalo eno ali drugo, dejstvo je in ostane, da tak poskus zakulisnega reševanja manjšinskih vprašanj za hrbtom prizadete manjšine ne more biti »širokogruden in pravičen«.

Prezident češkoslovaške republike umrl

V sredo zjutraj je za srčno hibo umrl Anton Zapotocky, predsednik Češkoslovaške. Preminul je mesec prej, preden je dosegel 72. leto svoje starosti. Zapotocky je bil od leta 1953, po smrti Klementa Gottwalda, vrhovni šef češkoslovaške države.

Oče Zapotockyja je bil soustanovitelj češke socialdemokratske stranke in odločen funkcionar v delavskem gibanju. Sin Anton se je tudi že v mladih letih vključil v borbo delavskega razreda za lepšo bodočnost in rasel v viharjih letih revolucionarnega delavskega gibanja. Pozneje je bil med ustanovnimi člani KPČ ter prvi generalni tajnik partije. Živel in delal je za koristi vseh delovnih ljudi, zaradi tega si je osvojil simpatije in priznanje v vrstah delovnega ljudstva vseh narodov. Od leta 1925 je bil tudi republiški poslanec. Leta 1939 se je hotel umakniti pred nacističnimi nasilniki v Sovjetsko zvezo, pa so ga gestapovci ujeli in vtaknili v koncentracijsko taborišče v Buchenwald, kjer kljub trpljenju in ponižanju niti za trenutek ni klonil. Po vojni je vodilno deloval v komunističnih delavskih sindikatih Češkoslovaške, pod prezidentom Gottwaldom pa je bil Zapotocky ministrski predsednik.

Zapotocky je dobil že 31. avgusta 1955 močan srčni napad, toda je kmalu spet okrevaj. Ponovnemu srčnemu napadu, 4. novembra letos, pa je podlegel. Pogrebne svečanosti bodo prihodnji ponedeljek.

Rešitev sueškega spora pred dokončno ureditvijo

Egipt si je kljub nacionalizaciji Sueške družbe s svojo miroljubno politiko pridobil precejšen ugled v svetu. Vendar pa je njegove stike z zapadnimi deželami še vedno oviralo nerešeno vprašanje poravnave odškodnine delničarjem bivše Sueške družbe. V zadnjem času so tudi to vprašanje začeli urejati. V ta namen je egiptovski finančni minister Kajsuni vodil razgovore s predsednikom Mednarodne banke za obnovo Eugenom Blackom. Razgovori so bili uspešni. Finančni minister Kajsuni je v zvezi z razgovori dejal, da je bila za posredovanje med Egiptom in bivšo Sueško družbo ustanovljena posebna komisija.

Eugen Black se bo v Parizu in Londonu sestal s predstavniki bivše Sueške družbe in z njimi razpravljaj, kako bi se uredilo vprašanje poravnave odškodnine, ker je egiptska vlada ponovno izjavila, da je pripravljena poravnati odškodnino na podlagi zakona o nacionalizaciji prekopa. Višina odškodnine pa bi ustrezala ceni sueških delnic na pariški borzi na dan pred nacionalizacijo.

Afriški narodi si prizadevajo za rešitev boja v Alžiru

Francija se je pretekli teden sicer rešila vladne krize s tem, da je skupščina potrdila radikalnega prvaka Gaillarda za novega ministrskega predsednika, s tem pa se ni rešila perečih notranjih in zunanjepolitičnih vprašanj, ki hromijo vso politično in gospodarsko dejavnost v Franciji ter povzročajo številne krize.

Glavna ovira za Francijo pa je vsekakor Alžirski spor, ki se vleče že v četrto leto in je povzročil ohromitev mednarodne dejavnosti Francije, povzročil velike finančne težave, inflacijo, draginjo ter poslabšanje stikov Francije z njenimi bivšimi protektorati.

Vojna v Alžiru ogroža mir v svetu, predvsem pa v Afriki, zato je v interesu vseh miroljubnih narodov, da se spor med Francijo in Alžirrom poravnaj čimprej in v korist svetovnega miru. V ta namen se bosta še konec tega meseca sestala po-

glavarja Tunizije in Maroka, da proučita možnosti za kompromisne poravnave alžirskega spora. Sestanek predsednika Tunizije Burgibe in maroškega kralja Muhameda naj bi se kasneje razširil v konferenco vseh treh severno-afriških dežel ob sodelovanju predstavnikov alžirskega osvobodilnega gibanja in končno v konferenco štirih, ki bi se je naj udeležili tudi zastopniki francoske vlade.

Po mnenju tunijskih predstavnikov bi ureditev alžirskega spora pripomogla k hitrejšemu urejanju vseh spornih vprašanj med Francijo in deželami Severne Afrike. Poravnava spora bi pomenila tudi prvi korak k ustanovitvi francosko-afriške federativne skupnosti, največjega pomena pa bi vsekakor bilo, da pomiritev privede do prenehanja prelivanja krvi borcev za svobodo in neodvisnost.

Svetovni kongres za štednjo v Parizu je ugotovil:

Zaupanje je najboljša podlaga za štednjo

Nekaj dni pred svetovnim dnevom štednje je bil v Parizu svetovni kongres za štednjo. Namen kongresa je bil predvsem, da so strokovnjaki na področju štednje izmenjali med seboj mednarodne izkušnje zavodov, ki se na različne načine bavijo z nego štednje. Na kongresu so naglasili, da gojitev smisla za štednjo ni samo monopol hranilnic, ki se po svojem mednarodnem hranilnem zavodu v Amsterdamu bavijo s tem vprašanjem, temveč tudi mnogih drugih zavodov, si se ukvarjajo z zbiranjem denarja.

Problematika štednje je danes zelo pereča ter predvsem posledica silnega tehniskega in znanstvenega razvoja, ki zahteva ogromne investicije. Zadovoljitev s temi dobrinami pa je v veliki meri odvisna od tega, da so ljudje pripravljeni štediti in od razumevanja, za kakšne namene svoje prihranke potrošijo.

Kongres je med drugim obravnaval dvojne temeljne vprašanje:

- če se je v zadnjih 50 letih stališče človeka do štednje spremenilo, kako se je spremenilo in kakšne so posledice teh sprememb;
- kakšne možnosti se poskušajo, da bi v ljudeh vzbujali zanimanje za štednjo ter razumevanje za koristno potrošnjo prihrankov za posameznika in skupnost.

Na kongresu so ugotavljali, da se je na področju štednje zelo mnogo spremenilo ter da je možno štednjo uspešno gojiti le tedaj, če so te spremembe in vzroki jasno poznani. V ta namen je potrebna živahna mednarodna izmenjava izkušenj in mnenj. Štednja je danes prvenstvenega pomena za narodno gospodarstvo skoraj v vseh državah. Za posebno važno so smatrali na kongresu stvarno in temeljito prosveto človeka o povezavi med narodnim gospodarstvom in štednjo ter korist poslednje vzgoje mladine za smisel štednje. Za doseg tega cilja je treba mnogo požrtvovalnega podrobnega dela. Največje zasluge pri vzgoji mladine za štednjo imajo raiffeiznovke (tudi naše Hranilnice in posojilnice so zgrajene na podobnih osnovah — opom. ured.), ki posvečajo posebno pozornost zbiranju malih vlog pri šolarjih. Pri tem delu imajo denarni zavodi neposredno le malo koristi, vendar se zavedajo svojih vzgojnih dolžnosti, ker iz malih vlagateljev lahko zrastejo ljudje, ki bodo imeli razumeva-

nje in veselje do štednje. Nasproti starejšim ljudem pa take ustanove niso samo poslovni partner, temveč prijateljice, pomočnice in svetovalke, saj ustvarjajo vzdušje zaupanja med vlagateljem in denarnim zavodom.

Tudi kongres v Parizu je posebno naglasil pomen medsebojnega zaupanja. Ugotovil je, da bi bilo veselje do štednje na splošno mnogo večje, če bi človeštvo z zaupanjem gledalo tudi na svetovno politiko. Politiki namreč v zadnjih letih niso doprinesli mnogo k temu, da bi imelo človeštvo občutek gotovosti in ustaljenih razmer ter iz te zavesti porojene veselja do štednje. Ustvarjanje negotovosti v svetu more biti iz tega gledišča politikom le v škodo, ker štednja pospešuje in krepi narodno gospodarstvo, kar bi moglo končno spet le ugodno vplivati na politiko. (Po »Die Genossenschaft«).

Ob svetovnem dnevu varčevanja je tudi Zveza slovenskih zadrug znova opozorila naše ljudstvo, da je mogoče povečanim vsestranskim potrebam in zahtevam posameznikov in skupnosti zadostiti samo s pomočjo organizirane samopomoči

z združenih posameznikov. Pri tem mislimo na naše vaške zadruge, ob dnevu varčevanja predvsem Hranilnice in posojilnice, ki jim pripade nujno tudi naloga, da gojijo in negujejo štednjo med našim ljudstvom in zbirajo prihranke v domačih kreditnih zavodih v korist in blaginjo vlagatelja in v pomoč v stiski potrebnega sosedu. Dan varčevanja, ko se posebno pričakujejo ljudstvu pomen in korist štednje, naj ne bo za naše zadruge samo vsakoletni 31. oktober, temveč zavestno in požrtvovalno delo iz dneva v dan vse leto. Svetovni kongres za štednjo v Parizu je pokazal, kako se v velikem svetu zavedajo pomena štednje, kar je za nas v malih razmerah prav tako in še bolj potrebno. Z zadoščenjem lahko ugotavljamo, da se naši zadrugi funkcionarji te svoje organizacijske naloge v naših vaških denarnih zavodih, povečini sistema Raiffeisen, v polni meri zavedajo. Zato upravičeno lahko pričakujemo, da bodo svoje plemenito in koristno delo z nesebično požrtvovalnostjo nadaljevali v blaginjo svoje okolice in vsega našega ljudstva.

Trgovinska pogajanja med Avstrijo in Jugoslavijo

Na Dunaju so bila v petek preteklega tedna uspešno zaključena trgovinska pogajanja med Jugoslavijo in Avstrijo. Pogajanja so trajala tri tedne, ob zaključku pa je bil podpisan protokol sporazuma glede blagovne izmenjave v obdobju med 1. novembrom 1957 in 30. oktobrom 1958. Sporazum ne določa obsega izmenjave, marveč ugotavlja, da se bo znaten del jugoslovanskega izvoza razvijal na podlagi licenc v neomejenih količinah.

Dosežen je bil tudi sporazum v vrsti tehničnih, carinskih in finančnih vprašanj, kakor tudi o tem, da se delež prenosnih sredstev, nastalih iz jugoslovanskega izvoza v Avstrijo, v okviru plačilnega prometa med članicami Evropske skupnosti za ekonomsko sodelovanje (OEEC) poviša od 10 na 20 odstotkov.

Avstrija bo izvažala v Jugoslavijo pred-

vsem valjani material, papir, tekstilije, plemenito jeklo, produkte avtomobilske industrije, elektromaterial, stroje kakor tudi kovinske izdelke vseh vrst in drugo. Iz Jugoslavije pa bo uvozila predvsem koruzo, prašiče za zakol, surovi azbest, svinec, železne litine in različne kemikalije. Razen tega bo Avstrija uvozila še nekaj drugih surovin, kot na primer kromovo rudo in drugo.

Trgovinska izmenjava med obema deželama bo po teh pogajanjih precej razširjena in bolj sproščena ter je pričakovati, da bodo v teku enega leta, za katero velja trgovinski sporazum, doseženi lepi uspehi v zadovoljstvo obeh strani. Tako bodo uspehi prihodnjega trgovinskega leta tudi trdna podlaga za nadaljnjo poglobitev trgovinskih stikov med obema sosednjima državama.

Prodaja tobačnih proizvodov v Avstriji narašča

Iz posebne objave avstrijske tobačne industrije je razvidno, da je bilo v prvih devetih mesecih letošnjega leta prodanih okoli 6,2 milijard cigaret, kar pomeni, da je bilo letos prodanih za 4,9 odstotka cigaret več kot v istem razdobju lani. Razen cigaret je tobačna industrija prodala v tem času še: 68,2 milijona cigar, 145.000 kg fino narezanega cigaretnega tobaka, 646.000 kg tobaka za pipo, 47.000 kg žvečilnega tobaka in 11.000 kg tobaka za njuhanje.

Prodaja vseh tobačnih vrst je v prvih devetih mesecih tega leta v primeri z istim obdobjem preteklega leta narasla za 4 odstotke. Najbolj iskane cigarete so

bile v prvih treh kvartalih lanskega leta »Austria 3«, ki so bile udeležene pri skupni prodaji tobačnih izdelkov z 41,33 odstotka, njim sledijo »Austria C« s 23,02 odstotka, »Austria 2« z 12,81 odstotka, »Donau« s 7,14 odstotka in »Smart« s 6,34 odstotka.

Avstrijska tobačna industrija je doslej v veliki meri navezana na uvoz surovega tobaka. V zadnjem času pa je začela propagando za večje tobačne nasade v različnih predelih Avstrije, predvsem na Štajerskem in Gradiščanskem ter v Nižnji Avstriji. Uspešen pridelek domačega tobaka bi vsekakor znižal stroške za doslej razmeroma zelo drage proizvode tobačne industrije.

Porast proizvodnje in potrošnje

Osnutek perspektivnega razvoja jugoslovanskega gospodarstva

Pred nedavnim je zvezni izvršni svet FLR Jugoslavije obravnaval osnutek perspektivnega razvoja gospodarstva za dobo od 1957 do 1961. Glavna značilnost tega načrta je hitrejša naraščanje proizvodnje, hkrati pa tudi naraščanje dohodka in s tem v zvezi naraščanje potrošnje.

Iz predmetnega načrta je razvidno, da se bodo na eni strani zmanjšale investicije ter izdatki za državno upravo in narodno obrambo, na drugi strani pa je predvideno povečanje osebne potrošnje in zboljšanje družbenega standarda, kar bodo dosegli s povečano proizvodnjo. Industrijska proizvodnja se bo v smislu načrta dvignila za 11 odstotkov, proizvodnja v kmetijstvu pa za 6 odstotkov. Na področju industrije bodo forsirane zlasti tiste panoge, ki proizvajajo reprodukcijske potrebščine, kmetijske stroje, stroje

za gradbeništvo in promet, kakor tudi panoge, ki delajo za široko potrošnjo in izvoz.

V prihodnjih petih letih bodo posvečali veliko pozornost ureditvi plačilne bilance in bo obseg zunanje trgovine v tem obdobju narasel za 45 odstotkov. Predvideno je, da bo pri tem izvoz mnogo hitreje naraščal kot uvoz in računajo, da se bo do leta 1961 primanjkljaj v plačilni bilanci znatno zmanjšal.

Kakor že povedano, sta povečanje osebne potrošnje in zboljšanje družbenega standarda glavni nalogi novega načrta. Celotna osebna potrošnja se bo v smislu načrta povečala letno za 7 odstotkov, kar bo preračunano na osebo znašalo 5 odstotkov zvišanja.

Novi petletni načrt bo obravnavala še zvezna ljudska skupščina.

PO ŠIRNEM SVETU

Port Said. — Pretekli petek je v Port Said priplula jugoslovanska ladja »Jugoslavija«, ki je tja pripeljala 334 jugoslovanskih vojakov, ki so zamenjali del odreda JLA v sestavi varnostnih sil OZN na egiptovsko-izraelski meji. »Jugoslavija« je po izmenjavi odpeljala v domovino del odreda, ki je služil v Egiptu.

New York. — Ameriška vlada je posebej prispevala 12 milijonov dolarjev za vzdrževanje varnostnih sil OZN na Bližnjem vzhodu. Verjetno bodo ameriškemu zgledu sledile tudi nekatere druge države, med njimi Francija in Velika Britanija. O tem se je s posameznimi delegacijami razgovarjal namestnik generalnega sekretarja OZN Ralph Bunche. Z izrednimi prispevki bi bilo verjetno rešeno vprašanje finančnih težav, sprič katerih je postalo nadaljnje vzdrževanje varnostnih sil problematično. Varnostne sile OZN štejejo 5600 vojakov.

Kairo. — Ladja »Rezač« splitskega podjetja »Brodospas« je pretekli teden dvignila z morskega dna največji ladijski bager na svetu »Ramzes«, ki so ga med napadom na Egipt potopili v Port Saidu. Ladjo so dvignili pred napovedanim rokom. Kakor pravijo, bo ekipa dvignila še nekatere ovire v luki v Port Saidu. Ta ekipa sodeluje pri očiščevalnih akcijah v okviru ladjevja OZN že od začetka leta.

Haag. — Sovjetsko veleposlaništvo v Haagu je sporočilo, da je dobilo več pisem, v katerih se nekateri Holandci prijavljajo za prostovoljne potnike v sovjetskih umetnih satelitih. Zastopnik sovjetskega veleposlaništva je s tem v zvezi dejal, da narodnost ljudi, ki bodo potovali v satelitih, ni važna, pač pa je pomembno, da ljudje izjavljajo, da so pripravljeni za take polete.

New Delhi. — Pretekli teden so v New Delhiju podpisali sporazum, po katerem bo Sovjetska zveza dala Indiji kredit v višini pol milijarde rubljev, ki ga bo Indija porabila za razvoj strojne industrije in rudarstva, plačala pa ga bo v 12 letih v obrokih z 2,5 % obrestmi. V sporočilu k sporazumu je rečeno, da pomeni le-ta napredek v razvoju prijateljskih odnosov med obema deželama in utrditev gospodarskega sodelovanja.

London. — Kanadski trgovinski minister Gordon Churchill je v Londonu izjavil, da je Kanada zaskrbljena zaradi načrta o ustanovitvi enotnega zahodno-evropskega tržišča in svobodne trgovinske cone. Minister je dejal, da bi Kanada raje videla razvijanje mednarodne trgovine kot pa prepovedi v trgovini.

Aman. — Iz Jordanije poročajo, da je Rdeči križ na svojem 19. mednarodnem kongresu v New Delhiju sprejel resolucijo Egipta, Jordanije, Sudana, Sirije in še nekaterih dežel, po kateri naj nudi podporo alžirskim beguncem. Pomagali bodo predvsem ženskam in otrokom, ki so pobegnili pred francoskim terorjem v Maroko in v Tunis.

Singapur. — V okviru izrednih ukrepov, s katerimi hočejo zatreti socialistično in komunistično gibanje v Singapuru, je policija aretirala predsednika Nacionalne zveze industrijskih delavcev. Obenem je policija aretirala še tri druge delavske voditelje, kar je izzvalo veliko ogorčenje.

Washington. — Američani nikakor ne bodo zaostajali za Sovjeti. Zato je ameriško obrambno ministrstvo ukazalo armadi, naj uporabi eno izmed že preizkušenih raket za izstrelitev prvega ameriškega umetnega satelita. Predvidoma ga bodo izstrelili tekom letošnjega decembra.

Rim. — Prejšnji teden je v Milanu umrl za srčno kapjo eden najvidnejših svetovnih sindikalnih voditeljev, generalni sekretar konfederacije dela Italije di Vittorio, ki je bil znana osebnost v mednarodnem sindikalnem gibanju. Njegova smrt je boleče odjeknila med vsemi progresivnimi silami v svetu.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Avstrijska odškodnina Sovjetski zvezi

V smislu določil Državne pogodbe je Avstrija do 15. oktobra letos izvozila v Sovjetsko zvezo različnega blaga za 55 milijonov dolarjev, to je 1,4 milijarde šilingov. Te dobave so mišljene kot odškodnina za podjetja, ki jih je Avstrija prešla od Sovjetske zveze iz tako imenovane nemške imovine. Svoje obveznosti do Sovjetske zveze je Avstrija s tem izpolnila že do ene tretjine.

Avstrijske cevi za jez v Iraku

Oddelek za jeklene gradnje avstrijskega podjetja VOEST v Linzu dobavlja cevi za največji iraki jez pri Dokanu. Doslej so dobavili v ta namen različnih cevi skupno teže 1800 ton, ki so jih montirali pod nadzorstvom avstrijskih strokovnjakov. Skupna vrednost tozadevnih dobav bo znašala okoli 25 milijonov šilingov.

Francoski izvoz narašča

Meseca oktobra je Francija izvozila blaga v vrednosti 113 milijard francoskih frankov, kar pomeni zvišanje izvoza za 15 odstotkov v primerjavi z mesečnim povprečjem v prvih sedmih mesecih tega leta, napram oktobru 1956 pa celo zvišanje za 23 odstotkov. Kljub temu je bil uvoz meseca oktobra še vedno za 10 milijard višji in je znašal 123 milijard frankov.

Dvojezičnost, najlepši dar dveh narodov

Ko smo po razpisu sprejemnih izpitov na slovenski gimnaziji v Celovcu v našem listu naslovili tudi poziv vsem staršem v Podjuni, na Gurah, v Rožu in ob Zilji, naj pohitijo s prijavi svojih otrok, je celovška »Volkszeitung« spet smatrala, da je treba pogreti staro in obrabljeno kritiko o vindišarjih. Iz objave, da velja naš poziv vsem krajem, kjer govorijo doma v družini in v soseščini eno izmed naših domačih koroških slovenskih narečij, so pri omenjenem listu namreč že dognali: Torej so le vindišarji.

Zagovornike vindišarstva pri »Volkszeitung« bi poučili le v toliko, da ima — kakor vsak drug jezik — tudi slovenščina najrazličnejša narečja ali dialekte. Prof. dr. Fran Ramovš, eden največjih slovenskih jezikoslovcev, je našel sedem velikih skupin slovenskih narečij, ki pa se spet delijo na posamezna narečja. Tako obsega n. pr. koroška skupina šest narečij: ziljsko, rožansko, obirsko, podjunsko, mežiško in remniško. Skupno pa poznamo 46 slovenskih narečij, iz katerih se je v teku časa izoblikoval naš slovenski knjižni jezik, ki druži vse Slovence v enoten narod, pa naj prebivajo kjer koli že, naj govorijo katero koli narečje.

Pa še to: Ali so se propagatorji vindišarske teorije kdaj koli zamislili ob tem, kaj šele bi lahko trdili o različnih narečjih, ki jih pozna nemški jezik? Lojze Ude v svoji razpravi »Teorija o vindišarjih« navaja v tej zvezi izjave nekega Bruna Polta iz Vzhodne Prusije, kateri se je mnogo ukvarjal z manjšinskimi vprašanji. Ta nemški inteligent namreč ostro obsoja vindišarsko teorijo in opozarja na jezikovne razmere v Nemčiji, kjer se morajo sodišča v mnogih slučajih posluževati pri zasliševanju prič, ki govorijo svoj dialekt, sodnih tolmačev. In to kljub temu, da govorijo vsi eni in isti nemški jezik! Toda primerjave ni treba iskati v daljni Nemčiji, zgovornih primerov imamo tudi pri nas v Avstriji in na Koroškem več kot dovolj. Tudi vindišarski teoretiki nam bodo morali priznati, da je med nemškimi narečji, ki jih govorijo v posameznih zveznih deželah, da celo v posameznih koroških predelih, vsaj tolikšna razlika kot med slovenskimi narečji. Vendar še nihče ni podvomil v to, da govorijo tako eni kot drugi nemški jezik in jih zato tudi nihče še ni skušal uvrstiti v kakšno posebno narodnostno ali jezikovno skupino. Zato pravi o razlikovanju med koroškimi Slovenci in vindišarji zgoraj omenjeni Bruno Polt, da je to znak neumnosti, podvojen z zlobo ter hkrati diskriminacija in zasramovanje vsega slovenskega naroda.

Toda za malo se nam zdi, da bi v tem vprašanju polemizirali prav z listom, v katerem razkriva svoje vindišarstvo edini patentirani vindišar dr. Valentin Einspieler, ki na celovski gimnaziji poučuje

— slovenščino. In glej čudo, niti ne v nekem vindišarskem jeziku, marveč v pravi slovenščini. Kako to vzporeja s svojimi nazori, prepuščamo njemu samemu, vsekakor bolj pa nas zanima, ali je človek, ki javno zataji svoj slovenski materni jezik, res sposoben, da mladino poučuje o jeziku in kulturi naroda, katerega mu se je on že izneveril. Priznana resnica je, da ne more biti nobene prave, zdrave narodne zavesti v nasprotju z maternim jezikom in ne more biti resnične kulture pri tistih, ki zaničujejo materni jezik kogarkoli ali celo svoj materni jezik.

Da je v skrajno umazane namene umetno gojena vindišarska teorija dejansko zgrajena na zelo majavi podlagi, so morali že pogosto priznati celo tudi v krogih, v katerih je sicer najti njene najbolj navdušene propagatorje. Tudi v najnovejšem času imamo dva primera, ki jasno pobijata vse teorije o vindišarstvu in o nekem posebnem vindišarskem jeziku. Kakor smo poročali že v eni izmed zadnjih števil našega lista, je ob otvoritvi nove šole na Komlju namestnik deželnega glavarja Ferlitsch spregovoril v obeh deželnih jezikih. Pri tem pa se niti z besedico ni spomnil vindišarskega jezika, marveč je izrecno poudaril, da »še zna govoriti v naši domači govorici«. In podjunci so ga razumeli, čeprav jim je govoril v ziljskem narečju... Če bi imeli zagovorniki teorije o vindišarstvu in vindišarskem jeziku v sebi vsaj trohico vesti in ponosa, bi morali zardeti od sramu, ko je celo namestnik deželnega glavarja tako očitno postavil na laž njihove trditve, češ da se n. pr. Ziljani ne morejo sporazumeti s Podjunci ali Rožani z Gorenci itd. — Pa tudi glasilo FPO »Neue Front« je pred nedavnim jasno pobila vindišarsko teorijo, ko je pod naslovom »Nagradno vprašanje o dveh slovnica« zelo pohvalno pisala o uvodu, ki ga je prof. Rupel napisal za svoj »Slovenski jezik«, v katerem izrecno govori o slovenskih narečjih na Koroškem.

Igralska skupina v Brežah se pripravlja za sezono 1958

Igralska skupina v Brežah, ki prireja vsako leto od 1950. leta naprej igre v graščinskem dvorišču, se že pripravlja za prihodnje leto in je sklenila, da bodo v igralski sezoni 1958 uprizorili Grabbejevo tragedijo »Hanibal« in Shakespearovo komedijo »Kar hočete«, dve deli iz klasične dramske literature.

Igralska skupnost v Brežah je v preteklih osmih igralskih sezonah premostila precejšnje težave in se preko njih povzpela do velikih uspehov. Predvsem se je v zadnjem času dvignilo število obiskovalcev gledaliških predstav na prostem. Med obiskovalci je tudi zelo mnogo tujcev, ki poleti pridejo v našo deželo, in tako gledališče na prostem v Brežah mnogo

Če se na Koroškem kljub temu še vedno poslužujejo umetno ustvarjene vindišarske teorije, je to potem le dokaz, da takim ljudem ne gre za pravično ureditev manjšinskega vprašanja v naši deželi. Iz istih vzrokov se zaletavajo tudi proti slovenščini ter proti dvojezičnemu šolstvu, boječ se, da bi znanje obeh jezikov nujno privedlo do nadaljnjega zblivanja med obema narodom. To pa seveda ni v interesu tistih nestrpnih, ki jim je najbolj priljubljen in verjetno tudi najbolj donosen posel hujskanje na mrznjo in sovraštvo med sodeželani dveh različnih narodnosti in dveh jezikov. Vendar bodo morali tudi taki ljudje prej ali slej vzeti na znanje, da gre razvoj dalje in bo lepega dne šel preko njih. To misel zastopa tudi nemški znanstvenik dr. Franz Thierfelder, generalni tajnik inštituta za zveze z inozemstvom v Stuttgartu, ki je leta 1952 v glasilu južnih Tirolcev »Dolomiten« objavil članek o vlogi posamez-

II. Mednarodni knjižni sejem je bil uspešen

Kakor smo že javili, je bil v dneh od 2. do 6. novembra v Beogradu II. mednarodni knjižni sejem. Več kot 20.000 najrazličnejših knjig, od otroških in beletrističnih do znanstvenih, različnih slovarjev in enciklopedij in katalogov z umetniškimi reprodukcijami je predstavljalo založniško dejavnost sedemnajstih držav. Sejma so se poleg Jugoslavije udeležile še Indija, LR Kitajska, Sovjetska zveza, Združene države Amerike, Vzhodna in Zahodna Nemčija, Češkoslovaška, Madžarska, Poljska, Bolgarija, Avstrija, Holandija, Velika Britanija in Švica.

Za sejem je vladalo veliko zanimanje in ga je obiskalo 35.000 ljudi, kar je številka, ki presega celo povprečni obisk Frankfurtskega knjižnega sejma — doslej edine večje podobne prireditve. Zato bodo mednarodni knjižni sejmi postali red-

nih jezikov. V tem članku pravi namreč ob zaključku:

»Narodnostne skupine, v katerih se na mejah rade prepletajo med seboj velike kulture, izpolnjujejo funkcijo, ki je v ozki zvezi z evropsko solidarnostjo. Najlepši dar, s katerim se moreta medsebojno obdarovati dva naroda, je prostovoljna odločitev za dvojezičnost. Kar je v preteklosti vodilo k napetosti, nesporazumu in plamtečemu sovraštvu, prav to more imeti v bodočnosti nasprotni učinek. Naj se nihče ne da uplašiti, ako na poti k temu cilju doživljamo vedno spet protisunke. Čim višji je vrh, tembolj strma je pot. Nekega dne homo vendarle doživi čudež, da bo vsakdo govoril svoj jezik in da se bodo istočasno vsi razumeli. Jezikovni problem našega časa ne bo rešen na ta način, da bo neki narod oropal svojega jezika, temveč tako, da se bo poleg svojega naučil še drugega.«

Kaj, če bi se do takega spoznanja priborili tudi pri nas v Avstriji in še posebej na Koroškem. Potem bi izvedba člena 7 Državne pogodbe res ne delala več nobenih težav.

na vsakoletna prireditve v Jugoslaviji. Določeno je že bilo, da bo Tretji mednarodni knjižni sejem prihodnje leto, dočim čas in kraj še nista določena.

Drugi knjižni sejem je dosegel tudi lev komercialni uspeh. Vse knjige, ki so bile razstavljene, so bile tudi prodane. Največ jih je pokupila »Jugoslovenska knjiga«. Vsi udeleženci sejma so bili zelo zadovoljni z doseženimi uspehi in so obljubili, da se bodo te prireditve udeležili tudi prihodnje leto.

V okviru II. Mednarodnega knjižnega sejma sta Zveza jugoslovanskih književnikov in Zveza založniških podjetij Jugoslavije podelili slovenskemu pisatelju Jušu Kozaku priznanje za življenjsko delo.

Knjiga biografij jugoslovanskih pisateljev

Ze ohridski kongres Zveze književnikov Jugoslavije je sklenil, da bo vse storjeno za omogočenje izdaje biografskega priročnika, ki bi bile v njem zbrane biografije vseh jugoslovanskih književnikov, ki so živeli in delali v dobi med leti 1941 do 1957. Knjiga bo vsebovala popolne življenjepisne pisateljev, ne da bi se spuščala v oceno njihovih del, kronološko urejene bibliografske podatke, pa tudi vse eseje, kritike in važnejše članke o piščevih delih. Razen književnikov bodo v tej knjigi zastopani tudi vsi esejisti, literarni zgodovinarji, prevajalci umetniških del, uredniki revij, publicisti, kakor tudi vsi, ki zaradi svojega dela v tem obdobju zaslužijo, da njihovo ime pride v to knjigo. Predvideno je, da bo delo izšlo v štirih zvezkih.

Dr. MIRT ZWITTER

Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev

(Ob desetletnici italijansko-avstrijskega sporazuma v Parizu)

Poleg tega pa se je na novo naselila v Južni Tirolski cela vrsta izključno italijanskih redovniških ustanov: V Bozenu samostana dominikancev⁵⁸) in karmeličancev⁵⁹), devet različnih ženskih redov pa je ustanovilo po raznih krajih Južne Tirolske skupno 15 novih italijanskih samostanskih ustanov s šolami, zavetišči, otroškimi vrtci itd.⁵⁹) Ker imajo italijanske redovniške ustanove stalno dovolj naraščajoč ter k temu dalekosežni vpliv v rimskih cerkvenih centralah, je to priseljevanje vsekakor pomembno. Vatikan je podpiral najbolj v dobi naraščanja hitlerjanstva med Južnimi Tirolci kot protiutež. Cerkev gre pot previdnosti. Priselitev Italijanov v odločilna meščanska središča je dejstvo, ki zahteva potem od nje »pravično skrb« za njihovo dušno pastirstvo. V nasprot-

nem slučaju bi nastala nevarnost naraščanja revolucionarnih struj med došlim italijanskim delavstvom. S tem prepričljivim argumentom je možno istočasno prepričati konservativne Nemce ter zadovoljiti zahtevam Italijanov.

Zato na drugi strani v najnovejši dobi Vatikan po svoji politiki upoštevanja želja manjšine na področju cerkvene uprave, še posebno pa po svojem uradnem glasilu ter po radiu lahko očitno podpre zahteve južnotirolskih Nemcev v zvezi z izvajanjem Pariškega sporazuma. Avstrijski državni sekretar profesor dr. Gschnitzer je v svojem referatu o Južni Tirolski koncem februarja 1957 v Innsbrucku to podporo Vatikanu ocenjeval z naslednjimi besedami »Italijanski odgovor na našo spomenico ne kaže zadovoljive poti. Radio-oddaja Vatikan kaže edino pravo pot. Mi se strinjamo z vsako besedo te oddaje in si tudi ne bi mogli predstavljati moralno bolj pomembnega foruma kot glasu Vatikan.«

Ob nacionalnem spopadu dveh za interese cerkve očitno enako važnih narodov je Vatikan doslej uspel igrati vlogo nadnarodnega razsodnika. Ta uspeh omogoča prepletenost zgodovinske tradicije s po-

sebnimi današnjimi narodnostnimi, socialnimi, kulturnimi in političnimi razmerami Južne Tirolske.

Bogata kulturna dediščina

Poleg močne kmečke zavesti in povezanosti s cerkvijo je za Južno Tirolsko značilna posebno še bogata dediščina, ki jo srečavamo na vseh področjih kulturnega življenja v deželi. Korenine te razvite kulturnosti segajo daleč nazaj v srednji vek. Tedanje škofovske šole v Tridentu in posebno v Brixenu so prvotno poleg duhovščine vzgajale tudi plemiški naraščaj. Že v 12. in 13. stoletju so v samostanih in mestih nastale tudi šole za meščansko in kmečko mladino. Pod vlado nerudkih izobraženih škofov sta Brixen ter Južna Tirolska na splošno postala zbirališče pomembnih zastopnikov znanosti in umetnosti. Za kulturno zgodovino pomembna je v tedanji dobi visoko razvita umetnost prepisovalcev in knjižnih slikarjev po južnotirolskih samostanih, posebno onih v Brixenu in bližnjem Neustiftu. Že leta 1550 pa prične delati v Brixenu prva tiskarna s čimer je odslej dana glavna osnova za širjenje vpliva tega duhovnega središča po vsej deželi. Kulturno življenje se tudi res poslej hitro razvija tudi v širino. Že leta 1568 se objavi »Splošni šolski red« za ljudske šole, kar je dokaz za pomembno število šolskih ustanov. Razgledani škof Kristof Andrej

von Spaur (1600—1613) spremeni dotedanja stolno šolo v petrazredno gimnazijo, za vzgojo duhovniškega naraščaja pa ustanovi leta 1609 lastni škofijski seminar, ki dobi kasneje leta 1767 svojo lastno prostorno in značilno stavbo. Škofijski dvorci pa so tudi zbirališče umetnikov. Na vseh teh šolah učijo kot učitelji deloma znameniti znanstveniki. Vpliv šol na široko okolico je pomemben. Kot sad v tej dobi vzcveti ljudska umetnost: božične, pasijonske in svetopisemske igre, pustne prireditve šem, narodne in bramborske pesmi izrednega bogastva, ki imajo še danes v življenju tirolskega ljudstva svoj prostor, veljavo in pomen. Posebno slavna in težka doba borb proti Bavarcem in Francozom, v kateri je sodelovalo vse ljudstvo, je postala bogat vir za ljudsko ustvarjanje.

Izguba upravne samostojnosti škofij Brixen in Trident je pomen sedežev kot duhovnih središč le še utrdila. V Brixenu na novo vzcveti škofovska gimnazija, ki jo od te dobe vodijo menihi iz samostana Neustift. Leta 1895 ustanovijo za diake nov konvikt »Cassianum«, leta 1876 pa še deški seminar »Vincentinum« za 300 diakov. V teh zavodih in šolah je vzrastel skoraj brez izjeme ves naraščaj izobražencev, v njih so delovali večinoma vsi pomembni kulturni in znanstveni delavci Južne Tirolske.

(Nadaljevanje sledi)

⁵⁸) Pripomba: Pridigarski red dominikancev, ustanovljen leta 1216, je bil glavni nosilec in stebel inkvizicije. Red karmeličanov je strog moški red, ustanovljen leta 1209.

⁵⁹) Pripomba: Nove italijanske samostanske ustanove so nastale v Bozenu štiri, v Oberau dve, po ena pa v Meranu, Branzollu, Neumarktu, Leifersu, Weissensteinu, Prissianu, Brixenu, Sterzingu in Dietschheimu.

Delegacija generalnega konzulata FLRJ položila vence na grobove partizanskih junakov

Ob dnevi, ki so posvečeni spominu na mrtve in za nas vse posebej dragocene žrtve, ki so junaške smrti umrle v borbi za vzore in visoke ideale človečnosti, je tudi delegacija generalnega konzulata FLRJ v Celovcu polagala vence na grobovih padlih partizanov.

Delegacija z g. konzulom Mladenom Devidejem je v spominskih dnevi obiskala vseh 38 grobišč po koroški zemlji, kjer je v skupnih in posameznih grobovih našlo zadnje počivališče toliko žrtev, povečini mladih ljudi. Delegacija je videla, da so domačini skrbno in lepo okrasili partizanske grobove ter da jih z ljubeznijo negujejo. Na grobove padlih za svobodo je delegacija položila lepe vence z modro-belo-rdečimi trakovi in se oddolžila njihovemu spominu.

Na koroški zemlji zadnja počivališča dragocenih žrtev niso pozabljeni.

Zakaj dvojna mera?

Bilčovs — Z zanimanjem beremo tudi pri nas, kako se naši državniki prizadevajo za usodo južnotirolske nemške narodne manjšine. Zaradi ohranitve nemškega značaja pokrajine protestirajo proti naselitvi Italijanov v kraje Južne Tirolske. Zunanji minister, kakor tudi izvedenec za Južno Tirolsko dr. Gschnitzer, se pogosto oglašata v prid južnotirolske nemške govoreče manjšine v Italiji. Pravimo, da je prav tako, ker vendar ne gre, da bi se v kulturnem dvajsetem stoletju ravnalo s kakšno narodno manjšino tako, da bi ji onemogočali in zabranili njen narodni, gospodarski in kulturni razvoj ter ogrožali njen obstanek. Če gre za eksistenčne interese nemško govoreče manjšine v Italiji, so naše simpatije na strani ogroženih in odobravamo prizadevanje avstrijskih politikov, da se potegujejo za njihove pravice.

Ob taki zaskrbljenosti avstrijskih politikov za manjšino v drugi državi pa bi upravičeno pričakovali, da bi najprej pometali pred svojim pragom in najprej zgledno poskrbeli, da bodo pred raznarodovanjem zaščitene narodne manjšine v Avstriji, h katerim pripadamo tudi koroški Slovenci.

Samo nekaj primerov iz našega kraja pokaže, da delajo pri nas ravno v nasprotju s tem načelom. V naši občini govori prebivalstvo v medsebojnem občevanju do dobrih 90 odstotkov slovenski. Naša osnovna šola ima pet razredov, na katerih poučuje pet učnih moči. Po letošnjih počitnicah so izvedli nekatere pre-

Domačini v Borovljah so tudi letos partizanski grob na boroveljskem pokopališču lepo in z ljubeznijo okrasili ter tako na dan spomina mrtvih pokazali še posebno veliko spoštovanje do padlih žrtev. Ne bi pričakovali, da se bo letos na zadnjem počivališču dragocenih žrtev spet ponovilo barbarstvo, kakršno so storili v Borovljah že lani. Borovljanom, ki so na splošno znani, da gojijo v veliki meri narodno strpnost v svojem industrijskem kraju, ne more biti vseeno, če se skrivajo med njimi elementi, ki so sposobni za takšna nekulturna dejanja, kakršna so si spet dovolili v noči po Vseh svetih. Upamo in prepričani smo, da so takšni tipi osamljeni in se tudi ne moremo ubraniti vtisa, da se skrivajo za storilci posebni šovinistični naredbodajalci.

mestitve učiteljev. Namestili so dva nova učitelja, ki po lastnih izjavah ne obvladata slovenskega jezika. Na nadaljevalni šoli za dekleta poučuje učiteljica, ki žal tudi ne zna slovenski, pa ne more nič zato, da so jo poslali v slovenski kraj. Zdi se nam, da še vedno drži, da učitelj ni samo zato tukaj, da poučuje, temveč v prvi vrsti tudi vzgaja njemu izročeno šolsko mladino. Kako pa more vzgojno vplivati na otroke, če ne razume njegovega jezika in ne ve, kaj se otroci med seboj pogovarjajo. Ni čuda, da vzgojni uspehi ne morejo biti zadovoljivi.

Tudi na našem poštnem uradu so izvedli premestitev in v naš kraj namestili trdo Nemko kot poštarico. Sama se zaveda, da bi spadala v nemško govoreči kraj, ker ne obvlada tudi drugega deželne jezika.

Na občinskem uradu smo imeli do zgraditve nove pisarne napis v obeh deželnih jezikih. Na novem občinskem uradu pa je slovenski napis izginil. Župan je izjavil, da je dobil za ta ukrep namig od nadrejene oblasti prve instance. Ne vemo, če to ustreza resnici, obžalujemo pa, če se kdo v takem primeru skriva pod zaščito nadrejene oblasti.

Ob takšnih razmerah na Južnem Tirolskem bi avstrijska javnost zakričala, pri nas pa se vedno zatruje, da imamo kot narodna manjšina vse pravice. Čim pa se pogleda dejstvom v obraz, še izkaže, da se pri nas še vedno izvaja načrtno pomenčevanje naših krajev, sicer ne več v obliki krutega nasilja, vendar pa prav tako s točno določenim ciljem.

Obisk pri dobrem tovarišu v Svinški planini

Tisto nedeljo je bilo lepo jesensko vreme, ko smo se odločili, da obiščemo starega Rudnikarja v Spodnjih Krčanjah. Z nami je bil tudi Tonči, bivši partizan, ki je na lastni koži občutil, kaj je pomenila Svinška planina v snegu in mrazu ter srditem krvavem plesu s sovražnikom. Stari Rudnikar je partizanom veliko pomagal in je dejal Tonči, da je bil eden izmed najboljših ter dodal: Jaz bi ga pač sam obiskal, če bi vas ne bilo! Kazalo je, da ga je zelo vleklo, da obišče svoje znanke v Svinški planini.

Po neskončno dolgi grapi Spodnjih Krčanj smo se proti Rudnikarju bližali nekoliko zaskrbljeni, kajti Luc je vedel povedati, da je naš 74-letni David nekaj bolan.

Ob vstopu v staro Rudnikarjevo kuhinjo, ki je nam starim partizanom tako draga kakor naša lastna, pa smo se razveselili, ker David je bil »čil in zdrav«, to se pravi v razmeroma dobrem zdravstvenem stanju za moža po toliko prestopnih težavah in napornih sedmih desetletjih. Iz srca nas je veselilo, da smo dobrega tovariša Davida Rogača našli pri dobrem razpoloženju.

Pri obisku v iskren pozdrav se mi je zdelo, da držim okoli vratu jeklen kip. Mišice in kosti so bili sama trda gmota človeka trpina in garača, ki je vse življenje trdo delal in nikdar ni spal na žimnicah. Od rane mladosti je David kot drvar prespal noči na preprosti postelji, podloženi s hojevimi vejami. Ob skromnem in trdem življenju si je končno prihranil toliko, da si je kupil majhno gorsko kme-

tijo ter se oddahnil, ko je potem mogel ležati vsaj na slami.

Kdo je ta David, vas bo zanimalo. Na kratko: Bil je velik prijatelj partizanskih borcev v Svinški planini. Poznajo ga vsi partizani, ki so se dalje časa mudili v ta mošnjihi krajih. David je pomagal, kolikor je mogel in je, tudi rešil življenje mnogim borcem za svobodo.

Iz njegove dejavnosti le eden, dva primera: Na njegovo pobudo je njegova hčerka pohitela v Velikovec po zdravniku, da je prišel k težko ranjenemu partizanu Doretu. Zdravnik je takoj vedel, koga je bilo treba zdraviti ter je ranjenega partizana odpeljal v bolnišnico v Celovec, kjer so ga ozdravili. Danes je Dore sam zdravnik v Ljubljani in se rad spominja našega Davida ter mu je hvaležen. Tudi mene je leta 1944 rešil hude zadrege. Moral sem nazaj čez Dravo, kar pa je bilo za tiste čase največje tveganje. David mi je napravil čoln in dejal po nemško: »Stavim glavo, da čoln ne bo niti kapljice vode propustil!« In tako je tudi bilo.

Pri hiši, ki jo je David medtem že oddal svojemu sinu, se pravi pri Rudnikarju, po partizansko pa smo jo imenovali »Pri šlopu«. To pa zaradi tega, ker smo se nekoč v jeseni oglasili pri njemu prav tedaj, ko je kuhal žganje. Postregel nam je z njim in reči moram, da smo ga bili takrat tudi zares potrebni.

Med obujanjem spominov na partizanske čase nam je David Rogač pripovedoval tudi marsikaj iz svojega življenja, v katerem je prestal že težke preizkušnje. Komaj 15-leten fant je zgubil očeta, ki se

Vandalizem na partizanskem grobu v Borovljah

Zgodilo se je tole: Na partizanskem grobu so neznani storilci sežgali cvetlice, ki so predstavljale dve zvezdi.

Upravičeno je ogorčenje prebivalstva, da so v to svetišče spet posegle umazane roke in skrunile spomin borcev, ki so žrtvovali svoje življenje tudi za zopetno obnovo neodvisne in samostojne Avstrije. Znak kulture in pietete takšna dejanja zares niso in spet se nam vsiljuje sum, da se taki zločini ponavljajo samo zaradi tega, ker varnostni organi takih in podobnih zlikovcev nikdar ne izsledijo, kakor smo doživeli že ob številnih drugih primerih dejanskega narodnostnega sovraštva na koroških tleh.

Bistrica v Rožu

Z zadovoljstvom lahko poročamo, da je naš občinski odbor z županom na čelu izpolnil obljubo, ki smo jo slišali pred volitvami. Popravlil in izboljšal je namreč prej skrajno slabi poti na Spodnjo Bistrico in Polano. Poti so zelo razširili in tako uredili, da je odslej omogočen promet s vsakovrstnimi vozili.

Pri uresničevanju tega načrta so seve domalega vsi zainteresirani zgrabili za krampe in lopate ter pri izgradnji krepko pomagali. Z veseljem so doprinesli k temu, da imamo sedaj dobre poti, za kakršne nas lahko v sosednjih krajih zavidajo. Tisti pa, ki niso mogli ali hoteli pomagati z delom, bodo morali seve plačati.

Občinskemu odboru in zlasti županu, ki se je posebno poštreno prizadeval, da je spravil delo v pravi tir, smo hvaležni, saj smo spet videli, kaj je mogoče doseči z voljo do skupnega dela.

Št. Jakob v Rožu

Prejšnji teden v sredo smo položili k zadnjemu počitku na domačem šentjakobskem pokopališču Jožeta Mušeta, Dobernika iz Gorinčič.

V svojem sedemdesetletijem dolgem življenju pokojni Dobernik ni bil le vesten in poštren gospodar, marveč je našel mnogo časa tudi za narodno delo. Posebno kot prosvetaš, ki se ni ustrašil ne truda ne izgube časa, je bil že od mladih dni med tistimi, ki so, ne da bi spraševali za priznanjem in plačilom, nesebično delali za ohranitev in razvoj naše narodne kulture. Kot miren in skromen značaj se res ni rinil v srednje vrste, zlasti ne tam, kjer so ocenjevali zasluge enega in drugega, vendar smo ga našli povsod tam, kjer je delo zahtevalo celega moža. Kdo

se ga ne spominja kot Mačka v priljubljeni »Miklovi Zali«, saj je to vlogo odigral najmanj 50-krat in je sodeloval tudi še pri zadnjih uprizoritvah ter vseh gostovanjih šentjakobskih igralcev. Pa tudi petje je ljubil; od leta 1912 je sodeloval v mešanem zboru, 45 let pa v moškem zboru, kateri mu je zapel v slovo na domu in na pokopališču.

Ko se je ob odprtem grobu poslavljalo od rajnega Dobernika, je Simej Martinkaj poudaril, da mu pojejo zdaj v slovo isti pevci, s katerimi je Jože Mušet prepeval dolga desetletja. Ker je bil Mušet tudi navdušen lovec, mu je poslovilne besede spregovoril tudi predsednik lovske družine župan Koren.

Poslovili smo se od njega in ga položili k zadnjemu počitku, vendar ga bomo ohranili v trajnem spominu, saj nam bo manjkal zlasti na področjih, kjer nam je bil vedno zvest tovariš in poštren sodelavec. Vsem žalujočim svojcem pa velja naše iskreno sožalje.

Šmarjeta pri Pliberku

Zadnjič smo poročali o smrti spoštovanega kmeta Janeza Kosa v Šmarjeti. Nekaj dni potem pa je družino prizadela druga bridka boleost in izguba. Za gripo in pljučnico je umrla mlada Kosinja Helena in minulo soboto smo tudi njo spremlili k zadnjemu počitku. Pogreb mlade, komaj 24-letne žene in matere je bil zelo ganljiv. Številnim žalnim gostom so se orosile oči in nedeljeno so vsi sočustvovali z žalujočimi svojci.

Razne vesti iz Koroške

Porotno sodišče v Celovcu je minuli tork ob 24-letno Nežo Strauss, ki je poletnega večera 18. julija t. l. v gozdu pri Maierniggu ob Vrbskem jezeru umorila dunajskega trgovskega zastopnika Adolfa Böhma in ga oropala, na dosmrtno ječo s trdim ležiščem vsako leto na dan zločina.

Družabni večer prostovoljnih požarnih bramb celovškega okraja je bil minulo soboto v neki celovški gostilni. Udeležil se ga je tudi župan Graf in okrajni komandant požarnih bramb Pirmann. Vrsta članov je prejela odlikovanja, med njima dva za 50-letno zaslužno delovanje v požarni brambi.

Prejšnji teden se je na Koroškem primerilo 120 prometnih nesreč, pri katerih je bilo 83 oseb poškodovanih, 2 pa mrtvi. V vsej državi je bilo skupno 1212 prometnih nezgod z 949 poškodovanimi in 43 mrtvimi osebami. V 54 primerih prometnih nesreč so spet ugotovili, da so brezvestni vozniki pobegnili, v 88 primerih pa so bili šoferji v alkoholiziranem stanju.

Potujoči kino SPZ predvaja

od sobote dne 16. novembra do četrтка 21. novembra 1957 film:

»Sherif Fuzzi«
(Fuzzi der Sheriff)

v soboto, dne 16. novembra ob 20.00 uri v Škofičah pri Schützu

v nedeljo, dne 17. novembra ob 14.00 uri na Bell pri Sorgerju

v nedeljo, dne 17. novembra ob 20.00 uri v Šmihelu pri Šergerju

v torek, dne 19. novembra ob 20.00 uri v Goričah pri Planteu

v sredo, dne 20. novembra ob 20.00 uri v Št. Primožu pri Voglu

v četrtek, dne 21. novembra ob 20.00 uri v Ledincih pri Rauschu

Film mladini ni dostopen!

KOLEDAR

Petek, 15. november: Albert
Sobota, 16. november: Otmar
Nedelja, 17. november: Gregorij
Ponedeljek, 18. november: Odon
Torek, 19. november: Elizabeta
Sreda, 20. november: Feliks V.
Četrtek, 21. november: Dar, D. M.

Karl Prušnik

Uvod v medplanetarne polete

je že storjen

Zadnje tedne vse, staro in mlado, mnogo govori o prvih sovjetskih umetnih planetih, ki z veliko brzino krožijo okoli Zemlje. Več kot kdajkoli ljudje gledajo ob mraku v nebo, saj si vsak želi enkrat videti drvečo zvezdo in se tako na lastne oči prepričati o resničnosti poročil, ki jih dnevno lahko zasledimo v časopisih in v radiu.

Prav gotovo bosta ostala 4. oktober in 3. november letošnjega leta častno zapisana v zgodovini medplanetarnih poletov in prodora v vesolje. Posebno po startu drugega sovjetskega satelita se je možnost za medplanetarne polete močno povečala. Že dosedanje ugotovitve s prvimi meritvami ter prvim živim potnikom, psico Lajko, so dognale, da bo tudi človek lahko plul z vesmorskimi ladjami po vesolju in na druge planete.

Uspešno izstrelitev obeh umetnih satelitov je moč smatrati za prvi korak k uresničenju medplanetarnih poletov. To zlasti zaradi pomembnih podatkov, ki so jih doslej že dobili in ki jih bodo v teku geofizikalnega leta še dognali, saj imajo tudi Američani v načrtu starte umetnih satelitov, ki bodo prav tako opremljeni s preciznimi merilnimi pripravami, ki bodo dajale podatke o gornjih plasteh atmosfere. Do uresničitve medplanetarnih poletov bo po mnenju angleškega znanstvenika Spencerja prišlo, ko bo znanstvenikom uspelo povečati hitrost umetnih satelitov od 8 km v sekundi na 11 km v sekundi, oziroma od 28.971 km na uro na 40.231 km na uro ali več.

Prva postaja potovanja v vesolje bo izstrelitev majhne vesmirske ladje na Luno. Seveda ne bodo doseženi nikakršni praktični nameni, če bodo poslali majhno letalo — robota, brez ljudi —. Če bi takšno letalo nosilo s seboj eksplozivni naboj, bi nedvomno učinek eksplozije lahko opazovali s teleskopom z Zemlje. Z znanstvenega stališča pa bi bila izstrelitev takšnega letala velikega pomena. Ko bi letalo krožilo okrog Lune, bi z njim lahko fotografirali Luno tudi s strani, ki je na Zemlji nikdar ne vidimo, potem pa bi se to vesmirska letalo vrnilo v bližino Zemlje in odvrlo podatke nanjo.

Prostovoljci za polete v vesolje

Za medplanetarne polete se ljudje močno zanimajo in doslej se je v ta namen že prijavilo nad 60.000 prostovoljcev. Med prostovoljci sta tudi dva mlada francoska znanstvenika, Claude Chapeau in Andre Thibault, stara 30 oziroma 35 let. Dolgo sta proučevala meje človeških du-

ševnih zmogljivosti in telesnih moči, zdaj pa sta poslala uradne prošnje ameriškega predsedniku Eisenhowerju in Nikiti Hruščevu, naj jima dovolita, da bosta prva potnika vesmirske ladje, ki bo krenila na Luno. Mlada znanstvenika ne zahtevata nobenih jamstev in sta pripravljena prevzeti vso odgovornost za tisto, kar se jima utegne pripetiti.

Vse kaže, da mlada znanstvenika nista neresna fantasta ali reklame željna šušmarja. Za to podjetje se pripravljata že leta in leta in menita, da je malokdo na svetu tako usposobljen za tak polet, kakor onadva. Oba Francoza sta bila leta 1956 člana odprave, ki je 15 dni prebila na Pirenejih 3000 metrov visoko brez šotor in strehe nad glavo, in to ob temperaturi 15 do 20 stopinj Celzija pod ničlo.

Koliko stane umetni satelit?

O dejanski ceni umetnega satelita lahko samo ugibamo, posebno zaradi velikostnih razlik. Da si pa lahko vsaj nekoliko predstavljamo, navajamo nekaj primerov: Navadno sodobno letalo s klasičnim motorjem stane 1000 dolarjev za kilogram svoje teže — torej, čim težje je letalo, tem več stane. Najdražji je seveda motor. En kilogram takega motorja stane 10.000 dolarjev. Reaktivna letala so neprimerno dražja in stanejo kar sto

krat več kakor navadna klasična letala, saj se vrtila cena že okrog 100.000 dolarjev za kilogram. Izračunali so, da stane najmodernejši reaktivni lovec milijardo dolarjev, reaktivni bombnik 5 milijard, obrambna raketa za sestreljanje bombnikov pa dve milijardi dolarjev.

Te številke so za nas navadne zemljane dokaj nerazumljive in si tolike vsote denarja sploh ne moremo predstavljati. Z njimi se pač bolj ukvarjajo državniki. Če so že za letala tolikšni izdatki, potem so za izstrelitev umetnega satelita gotovo še neprimerno večji. Če bi dodelil ameriški Kongres 10 % svojega mirnodobnega proračuna za letalstvo v te namene, bi šele čez osem let zbrali toliko sredstev, da bi lahko izdelali in odpravili umetni satelit. Če bi pa enak odstotek svojega proračuna za letalstvo zbirala v skupen sklad vsa Evropa brez Sovjetske zveze, bi šele v 130 letih imeli dovolj sredstev, da bi poslali umetni satelit v vesolje. Seveda so to skupni stroški, ki so potrebni, da odleti takale pol metra široka krogla v vesolje. Gre namreč za stroške raznih inštitutov in njihove dolgoletne raziskave, za gradnjo velikanske rakete, pripravo poleta itd.

Raketa, ki naj bi ponesla ameriški umetni satelit v višave, bo tehtala 915 ton in bo visoka kot dvonadstropna hiša. Pogonsko gorivo samo tehta 745 ton. To-liko v primerjavo. Seveda je taka raketa, ki je v bistvu arzenal najpopolnejših tehničnih inštrumentov, kar jih je iznašel

Prvi ledolomilec na atomski pogon

Pred kratkim so v Sovjetski zvezi splovili prvi atomski ledolomilec »Lenin«. Ledolomilec je 134 metrov dolg in 27 m širok, jakost pogonskih strojev je 44.000 KS, vozi pa s hitrostjo 18 vozlov, se pravi 33 kilometrov na uro.

Ledolomilec »Lenin« je poleg atomske podmornice, ki so jo zgradili Američani, prva ladja na atomski pogon. Ledolomilec so zgradili v leningrajskih ladjedelniških zavodih »Kirov«.

Medtem ko je doslej ledolomilec lahko bil z enkratno zalogo goriva, ki je znašala 3000 do 4000 ton, na poti povprečno dva, največ tri mesece, bo atomski ledolomilec »Lenin« z enkratno zalogo lahko plul 400 dni!

Anatolij Sasonov, 44-letni vodja kolektiva konstruktorjev v zavodu »Kirov« in

glavni konstruktor ledolomilca »Lenin«, je v zvezi s tem dejal: »Pomisliti je treba, da se pri razpadu enega funta urana 235 sprosti 20 milijonov kWh energije. En funt najboljšega premoga, antracita, pa da v idealnih razmerah največ štiri kWh energije...«

Na vprašanje, kaj misli o bodočnosti ladij na atomski pogon, je inženir Sasonov dejal: »Trdno sem prepričan, da bodo v bodočnosti poznali samo atomske ladje.«

Sovjetski konstruktorji sedaj snujejo načrte za nove atomske ladje: tankerje, trgovske in potniške ladje itd. Velika prednost atomskih ladij je prav v tem, da so z enkratno zalogo goriva preskrbljene za več kot leto dni, kar je predvsem za plovbe na dolge proge bistvenega pomena.

človek, tudi temu primerno draga. Koliko je na primer stalo SZ, da so izstrelili prvi 83,7 kg težki umetni satelit in potem drugi satelit, ki tehta kar 508,3 kg, doslej še ni znano. Znano pa je, da so za izstrelitev poltonskega satelita uporabili novo, svojevrstno raketo, ki jo poganja gorivo, ki so ga iznašli sovjetski znanstveniki in je na Zahodu še nepoznana. Zaradi tega goriva je po dosedanjih napovedih tudi raketa, ki je spravila »Sputnik II« v vesolje, tehtala manj, kot so domnevali na Zapedu. Te domneve so potrdili tudi sovjetski znanstveniki.

'Krvavi dež

Zgodi se, da ponekod pade »krvav dež«. Praznoverni ljudje takoj mislijo, da pada kri in da je to hudo znamenje. Rdeči dež neredko pada v deželah Južne Amerike in Zahodne Afrike, kadar vetrovi dvigajo rdeč pesek ali rdeč prah nekaterih rastlin. Ob reki Amazonki živi vrsta muh enodnevnic, ki izlezejo skoraj istega dne iz ličink. Takrat izteče iz hitinastega oklepa rdeč sok, tako da so velika področja obrežij kakor polita z rdečo barvo.

Leta 1608 so se nekega jutra prestrašili prebivalci francoskega mesta Aix en Provence, ko so ugotovili, da so ceste in hiše poškopljene z rdečo tekočino. Preplah je bil velik, ker so se bali konca sveta. Neki znanstvenik, ki je bil slučajno v mestu, si je stvar ogledal in pobral neke ličinke, ki so bile polne rdečega soka. V tem je bila tudi vsa skrivnost.

PISANI SVET

Pijanca pomočiti v gnojnico

V starih časih so priporočali kaj čudna zdravila in sredstva za vsakovrstne bolezni in težave.

Tako so priporočali za tistega, ki bi se rad čimprej streznil, da se pogrezne do vratu — v gnojnico. Nič kaj okusno ni to sredstvo, toda zanesljivo pomaga. Seveda je amoniak tisti, ki ga je v gnojnici na pretek, ki vzame alkoholu njegovo moč.

Enak učinek bi seveda dosegli, če bi takle pijanček vdihaval čisti amoniak. Je to sredstvo seveda tudi bolj higiensko.

Čudni zakoni

Ameriške zvezne države imajo pravico do lastne zakonodaje za nekatere notranje zadeve.

V Južni Karolini na primer določa zakon, da noben moški ne sme brez revolverja v cerkev. V nekem mestu v državi Ohio je prepovedano jahati na oslu z večjo brzino kot 6 km na uro. V Rockwillu določa zakon, da se zapre vsakega trgovca, ki je prijavil, da bo opustil svoj poklic, pa tega ni storil. V državi Connecticut plača moški kazen, če se sprehaja ali sedi v javnem kraju z žensko, pa ni od nje oddaljen vsaj 15 cm.

Ustnice so se mu tresle, v obeh ga je zaskrbelo kakor od solza. Zarožljala je veriga, ko je Iztok obrnil vanj pogled. Mrak je ležal na njegovih očeh kakor žalostna blaznost.

Epafrudit je stal sredi ječe, plamenica je trepetala v njegovi desnici, besede ni mogel iztisniti iz grla.

Tedaj je zunaj nekaj votlo zabobnelo, kakor bi padlo truplo na tlak. Epafrudit se je osvestil v grozi, v ječo je planil Numida s krvavo tuniko.

Iztoku se je zdnilo, spoznal je Numido, spoznal Epafrodita.

Vkovani roki je sklenil in dvignil pa izpregovoril zamolklo, kakor iz groba: »Bogovi! O, otmite me! Na Krista, vajinega Boga, pomagajta!«

Ko je Numida v svitu luči ugledal svojega ljubljenelega gospoda, kako je prikovan na jaslji, kako je shujšano in vdrto njegovo lice, je na glas zajokal, se zgrudil k njegovim nogam in poljubil okrvavljene členke koder ga je rezala železna spona.

»Hitro, Numida!« je velel Epafrudit. Dasi vaje svile in baržuna, mehkih preprog in dehtenih sob, je Grk pokleknil v nesnago poleg Iztoka. Numida je segel v nedrje in odmotal zavitek z jeklenim orodjem.

Zašumele in zaškrtale so pile. Razvajenemu trgovcu se je poredil pot curkoma po maziljenem čelu. Toda ni odnehal. Šumelo in škripalo je z neučakljivo naglico

F. S. FINŽGAR

POD SVOBODNIM SONCEM

DRUGA KNJIGA POVEST DAVNIH DEDOV

46

Spiridion se je prihulil in skril za oleander.

Ko palatinec zagleda Epafrodita, se hipoma obrne in odkoraka, kakor bi nikogar ne videl.

Spiridion ostrmi. Plašno gre za njim, sklone glavo k trgovcu in mu reče z glasom, ki je razodeval strah in grozo:

»Gospod, ti si čarovnik!«

»Sem, toda samo nocoj! Straže so ovražene. Ne vidijo nas!«

Spiridion se je tega razveselil in verjel z vso dušo, da je Epafrudit čarovnik. Pogumneje je stopil predenj v svesti, da jih ne zalotijo. Hkrati pa se je neizmerno bal Epafrodita. Ko bi mu ta rekel sedaj: Ne dobiš ne enega zlatega bizantinca v plačilo, ne upal bi si upreti se čarovniku in bi mu tiho pokoren izpolnil vsako željo.

Prišli so do druge straže ob vratih, ki drže z vrta v palačo.

Motno je odsevalo od šlema v brezme-

sečni noči. Kakor siva senca se je svetil meč v roki vojaka.

Spiridion je odpahnil duri, nalahko, da niso zaškripale v tečajih. Vojak se ni gnil, ni dvignil meča in jim ni zastavil poti. Kakor iz kamna je stal, brez življenja.

Spiridion je bil sedaj prepričan o čarovniški moči Epafruditovi.

V stražo pred njim, pa drzen v zaščiti tolike čarovniške moči trgovčeve, je privel hitro oba po temnih hodnikih, po stopnicah in zviti pomolih, kakor v labirintu, do zadnjih vrat, do stanu ječarjevega.

Tu se je Spiridion ustavil.

»Gospod, ali očaraš ječarja?«

»Njega ne morem.«

»Izgubljeni!« je zacvilil evnuh.

»Odpril!« je veleval Epafrudit.

»Izgubljeni!« je ječal evnuh in se križal, ko je odklepal.

»Prižgi plamenico!«

Numida je potegnil izpod plašča drobno lučko in užgal plamenico.

Spiridion je pokazal s prstom na ječarjeva vrata in trepetaje počenil za vlažen slop ob zidu.

»Počakam! Počakam! Pojdita sama!«

Numida udari na ječarjeva vrata.

»Odpril!«

»Nikomur!«

»Veliki despot zemlje in morja ti veleval!«

Sivi ječarjev obraz se je zasvetil v vratih ob žaru plamenice. Epafrudit je razgr-

nil plašč, da je ječar ostrmel ob sijaju jasnega gospoda.

»Velik gospod si,« se je priklanjal ječar, »nisi pa despot! Ne morem!«

»Beril!«

Epafrudit je potegnil iz srebrne cevke Justinijanov podpis, nad katerim je ponaredil carsko dovoljenje, da sme do Ori-ona.

Ječar je slabo čital, a je vendar spoznal Justinijanov podpis. Poklonil se je do tal pergamentu in snel ključe.

»Da nisi v dvomih, še en dokaz! Poznaš prstan?«

»Od despojne?« se je začudil ječar in se vnovič priklonil prstanu.

Zarožljali so skrivljene ključji, zaškripali zapahi, zakrutila vrata, prva, zaječala druga in tretja.

»Toda samo ti, gospod, o tem — pokazal je Numido — ni pisano na pergamentu!«

»Samo jaz,« je odgovoril Epafrudit in vzel plamenico Numidi, katerega je pomenljivo pogledal.

V Grku se je vse razplamenelo od razburjenja. Njegov razvajeni voh ni občutil groznega zraka, ki je pritisnil vanj iz ječe. Samo en korak še do zmage, ena minuta, kratka in odločilna. Začutil je v stari in šibki roki moč, da bi prijel nož in s silno močjo sunil vsakogar v prsi, ki bi mu sedaj branil do smotra.

Ko je zagledal Iztoka, je prebledel.

ZA GOSPODINJO IN DOM

O varčevanju z elektriko

Posebno tam, kjer električni tok mnogo uporabljajo, vidijo, da tudi tok mnogo stane. V kratkem pa se bo, kakor naznanjajo, spet podražil za nekaj odstotkov. Da pa izdatki le ne bodo preveliki, se moramo tudi pri uporabi električnega toka naučiti varčevati.

Začnimo kar pri razsvetljavi. V vseh tistih stanovanjskih prostorih, v katerih ne beremo ali opravljamo kakega drugega dela, ki zahteva pozorno gledanje, namestimo žarnice z manjšo jakostjo. V prostorih, kjer se največ mudimo, se odločimo za poldirektno razsvetljavo, pri kateri se lahko zadovoljimo tudi z nekoliko manj močnimi žarnicami.

Žarnice morajo biti vedno povsem čiste, kajti sicer zadržujejo precej svetlobe. Večkrat jih moramo pazljivo obrisati z vlažno krpo. Čisti pa morajo biti tudi senčniki, da se svetloba lahko dobro odbija.

Pri razsvetljavi bomo največ prihranili, če luč sproti prižigamo oziroma ugašamo in je ne pustimo po nepotrebnem goreti v prostorih, kjer se nihče ne mudi ali kamor smo šli samo nekaj iskat. Seštejmo samo, koliko minut ali ur trošimo tako po nepotrebnem električno energijo in koliko kilovatov oziroma šilingov je to.

Še več lahko prihranimo pri kuhanju. Električni kuhalnik ali štedilnik vključimo šele takrat, ko smo že postavili najposodo z živilom, ki ga nameravamo skuhati. Ko jed prevre, toploto reguliramo in tako znižamo dotok toka na najmanjšo mero. Mnogo prištedimo tudi, če kuhamo tako, da postavimo eno posodo vrh druge; vendar mora vsebina vsake posode posebej zavreti. Gornja posoda mora biti dobro pokrita.

Za kuhanje na elektriko moramo imeti tudi ustrezno posodo. Najboljša je iz aluminija, ker se hitro segreje. Po velikosti se mora prilagati gredni ploskvi, vendar je boljša večja kot manjša, ker pri manjši uhaja toplota z nepokritega dela in ostane neizkoriščena. Dno posode mora biti ravno in ne vzbočeno ipd., ker se gredni ploskvi ne prilaga in je zaradi tega potrebna večja toplota, da se živilo skuha.

Limone in pomaranče v pesek

Limone in pomaranče se dalj časa drže, če jih vložimo v droben in suh pesek. V čisto posodo nasujemo najprej plast peska, nanj razvrstimo limone s peclji navzdol. Plodovi se ne smejo dotikati drug drugega. Pokrijemo jih s ped debelo plastjo peska. Sledijo spet limone in tako dalje. Zadnja plast mora biti peska, tako da so plodovi povsem pokriti. Posodo nato shranimo v hladnem prostoru.

po železnih obročkih krog členkov ob rokah, ob nogah. Počasi so se zarezavale skrbine, obročki so odnehavali, Numida jih je z orjaško silo razkrehnil, osvobodena je bila noga, desna, leva, za njo roki. Iztok jih je dvignil in iztegnil. Zapokalo je v zastalih in okorelih členkih. Pričela sta na vratu. Obroč je bil debel. Čas je bliskovito bežal.

»Pustita obroči!« izpregovori Iztok.

Vsa sila, ki se pojavi v boju na življenje in smrt, se je zbudila v Iztoku. Zgrabil je za precej šibko verigo, s katero je bil prikovan na jasi, otrple mišice na nogah so se zdramile in vzvalovile, hrbet se mu je sključil, žile na vratu nabrekli.

»Nikar! Prepiliva verigo!« vzklikne Epafrodit.

Tedaj je počilo, slab udek v verigi je odnehal in Iztok je odskočil na sredo ječe, držeč v tresoči se roki kos verige, ki se je držala obroča na vratu. Kolena so se mu pošibila in sesedel se je na mokro prst.

Zopet je segel Numida v nedrje ter mu ponudil iz steklenice arabske žganjice. Iztok je drhteč nastavljal k ustnicam in izpil. Dvignila se je v njem vsa moč in naglo je vstal brez opore.

»Bežimo!« veli Epafrodit in zgrabi plamenico, ki je bila vtaknjena v vlažno zemljo.

Odhitel je po trhljih stopnicah, Iztok za njim, držeč v roki verigo, da ni zvenčkal.

S tokom tudi varčujemo, če ga izklopimo, preden so jedi do konca kuhane, ker je gredna plošča še dovolj topla, da se jed dokuha.

Dokazano je, da so za kuhanje zelenjave potrebne razmeroma zelo nizke temperature in da je zelenjavo veliko bolje dušiti kot kuhati v vodi; pri dušenju pa je potreben še posebej majhen dotok električne energije.

Pri likanju z električnim likalnikom lahko mnogo toka prihranimo, če si perilo za likanje že pravilno pripravimo. Vse velike ravne kose, kot so rjuhe, prti ipd. zganemo v dve ali štiri gube, jih pogrnemo po mizi, čeznje pa položimo rjuho,

na kateri likamo. Med likanjem naslednjih kosov bo polikano tudi podloženo perilo. Prtiče in brisače likamo preganjanje na pol. Zamudnejše kose, kot so n. pr. bluže in srajce, obrnemo še pred pričetkom likanja na pravo stran, da se med likanjem s tem ne zamudimo. Perilo obešamo čez stole in ko nismo likati, likalnik izklopimo in z njim zalikamo gube posameznim kosom poravnane perila, pobranega s stolov.

Seveda se da varčevati tudi pri vseh ostalih električnih aparatih in orodjih. Vsak mora pač varčevati po svoji preudarnosti z zavestjo, da je treba začeti varčevati pri najmanjših stvareh.

Okno shrambe naj bo zatemnjeno

Na okno shrambe vedno obesimo temno zagrinjalo in jo pogosto zračimo! Shramba mora biti suha, zračna in temna. Če puščamo vrata odprta, se nam živila kvarijo, ker uhajata v shrambo iz kuhinje vlažen in topel zrak in vsa sopara. Še tako skrbno vkuhamo sadje in sočivje se nam v vlažni in plesnivi shrambi skvari. Če pa enkrat plesen zaide v našo shrambo, storimo najboljše, če shrambo takoj pravočasno razkužimo, da ne nastanejo na živilih večje okvare.

Ko smo vse to oskrbeli, se potrudimo, da bo shramba, ki je prav gotovo važen

del vsakega gospodinjstva, tudi ustrezno urejena, in sicer tako, da bo v njej čim več prostora in da bodo živila čim boljše shranjena. V veliko pomoč so večje police, na katerih lahko namestimo živila, ne da bi pri tem bilo nakopičeno in v neredu. Vzorno urejena shramba ne bo samo v ponos gospodinjci, ampak bo tudi nudila lep pregled nad zalogo. Na ta način se tudi nikoli ne bo pripetilo, da bi nenadoma zmanjkalo kakega živila, in to mogoče še v trenutku, ko bi ga najbolj potrebovale za pripravo kakega obroka. Nikoli ne bomo v zadregi tudi ob priliki kakega obiska ipd.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Kaj je kolcanje?

Kolcanje je živčen pojav. Fizični vzroki kolcanja morejo biti: hlastanje jedi, strah in fizični napor. Diafragma (trebušna prepona) se hitro stisne, kar privede do tega, da se stisnejo želodčne mišice in pride zrak v želodec.

Najpogostejši vzroki kolcanja so hlastanje hrane, tople ali hladne pijače in strah ter močno razburjenje. Včasih more nastopiti kolcanje tudi potem, ko držimo v roki kos ledu ali sedimo na toplem radiatorju.

Kolcanje je glasno, ker se glasilke hitro sklenejo, vanje pa udarja zrak, ki ga močno vdihavamo.

Posebno veliko kolcajo deklice, ker je njihov živčni sistem zelo labilen in izredno hitro reagira na vse motnje. Nekateri pravijo, da otrok, ki kolca raste. Včasih je to točno, ker je živčni sistem otroka, ki raste, izredno občutljiv. Zaradi tega otrok v dobi, ko močno raste, pogostje kolca kot sicer.

Le redko se dogodi, da kolcanje traja

po več dni ali tednov. V vsem svetu so zabeležili le nekaj takih primerov. Vztrajno kolcanje ni posledica nekega prehodnega vzroka, ampak gre za neko bolezen. Kolcanje more nastopiti tudi kot posledica nekega organskega obolenja, motenj v prebavi, motenj živčnega sistema ali hujše gripe. Kolcanje more biti včasih tudi znak vnetja pljučne mreže ali histerije. Mrzlica ali motnje spolnih organov morejo prav tako povzročiti kolcanje. V vseh teh primerih je treba seveda bolezen zdraviti.

Tudi nenaden strah more povzročiti kolcanje. Po drugi strani pa zopet nenaden strah more prekiniti kolcanje, in to v primerih, ko kolcanje nastane kot posledica razburjenja. Strah povzroči živčni šok in neposredno po tem se diafragma spusti in tako gre zrak povsem normalno skozi sapnik.

Proti kolcanju obstojajo tudi zdravila. V primerih, da gre za kolcanje fiziološkega značaja, so najboljše zdravila pomir-

Jajčnih lupin ne zavržimo

Ne pozabimo, da tudi jajčne lupine lahko zelo koristno uporabimo, zato jih ne zavržimo in metajmo v ogenj.

Kokošim, posebno zaprtim in tudi nezaprtim v zimskih mesecih, ko ne morejo na pašo, dodajamo h krmi zdrobljene jajčne lupine, da na ta način dobe dovolj kalcija, ki ga potrebujejo za stvarjanje jajčne lupine. Paziti pa moramo, da so lupine res zdrobljene in jih kokoši v hrani ne zapazijo, sicer bi jih sami navajali na to, da bi pojedale lastna znešena jajca.

S posušeni in zdrobljeni jajčnimi lupinami lahko lepo očistimo stekleno posodo. V zelo umazane steklenice na primer stresemo pest lupin, nalijemo vanjo še vode in jo pustimo čez noč, da se umazanija odmoči.

Pomešane s kisom in soljo so lupine izvrstno čistilno sredstvo za bakrene in medeninaste predmete.

Z jajčnimi lupinami tudi lahko pognojimo sobnim cveticam, kar je nujno zlasti tedaj, če vsebuje prst v lončkih premalo apna.

Znane so jajčne lupine tudi kot odlično belilno sredstvo pri pranju belega perila. Zavežemo jih v vrečko, ki jo potopimo v kotelj, v katerem kuhamo perilo.

PRAKTIČNI NASVETI

Če postanejo usnjeni čevlji trdi, jih večkrat namažimo z ricinusovim oljem, porabno pa je tudi toplo ribje olje.

*

Lakaste čevlje večkrat obrišimo s platneno krpo, ki smo jo prej namočili v mleko.

jevalna sredstva, ki vplivajo na živčni sistem; kadar je kolcanje kot posledica bolezenskih motenj, ga ni moč preprečiti, ampak je treba zdraviti bolezen, ki kolcanje povzroča. Ustrezno zdravljenje v vsakem primeru more predpisati le zdravnik, ki bolnika pregleda.

Čeprav se zdi nekoliko smešno, je res, da more biti kolcanje tudi nalezljivo, podobno kakor zdehanje. Ne gre za nalezljivost zaradi kakršnih koli bolezenskih virusov, ampak za psihično nalezljivost, ki učinkuje na nervozne ljudi. Dogaja se, da se kolcanje razpase po bolniških sobah v bolnišnicah in klinikah.

Hlastanje hrane povzroči kolcanje zaradi tega, ker se želodec nenadoma preveč obremeni in vpliva na želodčni živec. Kolcanje pri pitju vročih pijač ali alkohola nastane iz dvojnega razloga: toplota draži želodčni živec, alkohol pa draži živčni sistem. Iz tega razloga pogosto kolcajo ljudje, ki mnogo uživajo alkoholne pijače.

Kolcanje ne pomeni, da smo slabo prebavili, vendar pa nam kolcanje pogosto pove, da s prebavo nekaj ni v redu.

Šajka se je zagugala na valovih.

Padli stražnik je zakričal na pomoč. Begunci v čolnu so slišali tek straž od raznih postojank prostranega vrta. Zazvenčalo je jeklo, zapokali šlemi, krik, hrušč, padanje in pljuskanje vode. Pet stražarjev Slovenov, ki niso zabranili Epafroditu vhoda, ki so mu na begu sledili in bili takisto namenjeni pobegniti z Iztokom, vsi so priskočili na pomoč vrlim sužnjem.

Iztok se je stresal v čolnu od koprnenja, da bi udaril tudi sam. Prsti na desnici so se mu krčili, kakor bi iskali ročnika, pa so otipali le konec verige, ki mu je visela od vratu.

Vsi so molčali v vročici. Epafrodit je nastavljal uho, da bi po hrupu razbral izid boju. Udarci so ponehaval, krič je utihnil, bolesten stok se je priplazil zdaj zdaj po morju do njegovih ušes.

»Zmaga!« izpregovori prvi Numida.

»Veslaj!« zapove ostro Epafrodit.

Numida je zgrabil veslo in pomagal močnemu sužnju.

Šajka je letela kakor postrv.

Ko ni bilo ničesar več slišati, se je sklonil Iztok do Epafroditove roke in jo dvignil k ustnicam. Grk je začutil dve gorki kaplji, ki sta mu kanili iz oči junaka na drobno desnico.

»Gospod, brezmejen je moj dolg!«

»Plačal sem ti svojega!«

(Nadaljevanje sledi)

pili. Ko jih je zagledala senca vojaka, se je zganila in šla tiho za njimi. Prišli so do druge straže, tudi ta se je okrenila in jim sledila. Preden so prišli do morja, so se odkrhnille od temnih grmov še tri sence in vse so kakor brez volje, gnane s čarovniško silo, krenile na stezo za begunci.

Ko so se zasvetili v temi beli stebriči ob stopnicah k morju, je Epafrodit polglasno izpregovoril:

»Hvala tebi, Kristus Spasitelj!«

Ali v tistem trenuteku so se oglasili trdi koraki, iz teme je udaril svetel meč in po vrtu se je razleglo z glasom zapovedujočega častnika:

»Kdo? — Stoj!«

Zalotil jih je nadzirajoči častnik, ki je prišel ob nenavadni uri na vrt do straž.

Epafrodit je odskočil pred ostrino meča, zrak je zasičal, udarec ni zadel. Bliskovito se je dvignil sivi pramen svetlega jekla, da bi udaril po Iztoku, ki je v goli tuniki šel za Epafroditom. Ali takisto bliskovito so se vzpele iz grmovja temne sence trgovčevih sužnjev, ki so bili pripluli z velikim čolnom in čakali v zasedi, ako bi bilo treba pomoči. Navalili so od zadaj na častnika in ga podrli.

»V čoln!« krikuje Epafrodit in potegne Iztoka za seboj po stopnicah. Skočila sta vanj tudi Numida in Spiridion.

»Odrinil!«

la. Pred ječarjevimi vrati so vsi oprezno preskočili mlako krvi. Epafrodit se je ozrl samo mimogrede na ječarjevo truplo, ki je ležalo vznemirjeno z izbuljenimi očmi. V srcu mu je še tičal Numidov nož. Grka jestresla groza in bežal je, da je gasnila plamenica.

Ko so pribražali do kraja, kjer je čepel Spiridion, je velel le-temu Epafrodit:

»Zaprli!«

»Ne bom, ne utegnem! Bežimo!«

Skoraj po vseh štirih kakor plaha žival je tekel Spiridion in jih vodil po ovinkih in stopnicah. Epafroditu se je zdelo, da je pot daljša kakor prej, da so hodniki ožji, stopnice vse opolzle. Ozrl se je na evnuha in se za trenutek ustrašil.

»Zmotil si se! Pot je čudna, Spiridion!«

»Ne boj se, bolj skrita je, bolj varna!«

Tedaj je trgovec videl, da tlači Spiridionov hrbet težka vreča. Povprašal bi, pa ni utegnil.

Nenadoma so stali izven ozidja v gostem mirtovem grmičju.

Spiridion je zgrabil plamenico, ji udušil luč z roko in vrgel v grm.

»Kje smo?« izpregovori Epafrodit.

Spiridion je položil prst na usta, pokazal s kazalcem kvišku in zašepetal:

»Teodora!«

Privedel jih je bil po skrivnem potu prav pod čarčnim oknom na vrt.

V kratkih neslišnih korakih so bili na znani stezi, pri vratih, kjer so prej vsto-

BOLNIŠNICA

B. TRAVEN:

Neka ameriška rudniška družba v severozahodni Mehiki je uredila za svoje delavce, za njihove žene in otroke majhno bolnišnico. Tu so imeli delavci ob boleznih in nesrečah zdravniško pomoč. Da bi pri njih vzbudili zanimanje za to bolnišnico in jih vzgajali v spoštovanju do higienskih predpisov, so odtegovali delavcem od plače majhno vsoto, ki ni bila omembe vredna. Skupni znesek teh odtegljajev ni zadostoval niti za plačo obeh bolniških sester, ki sta delali v bolnišnici.

Toda delavci, vsi brez razlike Indijanci, so bili prepričani, da je njihov prispevek za bolnišnico izredno važen in so celo trdili, da zdravnik in obe sestri v bolnišnici lenarijo na njihov račun, družba pa iz tega vleče velik postranski dobiček.

Zato so delavci z velikim veseljem izkoristili vsako priložnost, da so uslužbencem bolnišnice zagrenili življenje. Njihova iznajdljivost je bila vedno usmerjena v to, da bi bolnišnica ne bila brez dela. Če pa so bili res bolni, nihče ni šel v bolnišnico. Kot poprej so hodili k svojim »modrim« možem in ženam, ki so znali zdraviti bolje kot zdravniki, katerih roke so stalno smrdele po strupu. Da pa bolnišnica ničesar ne bi dobivala zastoj, so tja pošiljali svoje žene in otroke, naj »odslužijo« njihov prispevek. Ker ti niso bili v resnici bolni, so hodili v bolnišnico z izmišljenimi boleznimi, katere so delavci stuhtali pri svojih večernih pomenkih.

Nekega jutra je prišla v bolnišnico mlada, lepa Indijanka in zahtevala od zdravnika, naj ji izpulil zob. Zdravnik ji je preiskal zobe in videl, da so zdravi, močni in lepi, kot zobje mladega konja.

»Kateri zob pa vas boli?«

»Noben. Se nikdar me ni bolel zob.«

»Kaj pa potem želite?«

»Izpulite mi zob.«

»Toda zakaj vendar?«

»Ker nimam nobene druge bolezni,« je odvrnila mlada žena.

»Nobenega zoba vam ne bom izpulil,« je dejal zdravnik, »saj nisem neumen. Zahvalite boga, da imate takšne zobe. Le-to dni življenja bi dal, če bi mel take zobe.«

»Ali mi boste izpulili zob ali ne? S svojimi zobmi lahko počnem, kar hočem. To vam ni prav nič mar. Ali pa morda mislite, da plačuje moj mož svoje dobre svetle pesose (v resnici so bili to le bakreni centavosi) zastoj za bolnišnico? Tudi vi morate delati. Ali mislite, da boste ves božji dan gledali skozi okno ali pa sedeli na verandi in čitali knjigo? In vaše ženske lahko počnejo tudi kaj bolj pametnega, kot pa da si za naš denar kupujejo stalno nove obleke.«

Zdravniku se je posvetilo. Saj vendar pozna svoje ljudi in njihove črne naklepe

proti bolnišnici. Izdril je ženski popolnoma zdrav, krasen kočnik in si pri tem prizadeval, da bi opravil operacijo »popolnoma brez bolečin«. Toda ženska ni niti trenila ali zanjavkala.

Ko je izpila kozarec vode, katerega ji je ponudila sestra, je ponosno vrgla glavo nazaj, zmagoslavno pogledala zdravnika in šla. Njen pogled je zaradi izraznih možnosti njene rase povedal ostreje, kot pa bi to lahko besede: »Če jaz pridem, doktor, morate poskočiti! Ste razumeli! Moj mož vas plačuje.« Čez tri dni je ženska spet prišla. Spet je zahtevala, naj ji zdravnik izpulil enega njenih prekrasnih zob. In spet zdravniku ni iz političnih razlogov preostalo nič drugega, kot da je ženski izpulil še en zdrav zob.

Kakor prvič je tudi tokrat ženska vzela izpuljeni zob s seboj domov, da bi ga pokazala možu.

Minilo je še nekaj časa in ženska ni imela v zgornji čeljusti nobenega zoba več. Zdravniku je šlo na jok, ko je še enkrat preiskal prazno čeljust, če ni nastala kakšna infekcija. Ženska pa je bila popolnoma zadovoljna z rezultatom.

Čez teden dni, potem ko je bil izpuljen še zadnji zob in zgornje čeljusti, je ženska prišla spet v bolnišnico. Zdravnik je brez vprašanja in prerekanja vzel klešče ter hotel izpuliti prvi zob v spodnji čeljusti. Toda ženska ga je krepko zgrabila za roko in zavpila: »Kaj pa hočete pravzaprav? Zdi se mi, da mi hočete skaziti še drugo polovico ust.«

Zdravnik jo je presenečeno pogledal. »Ali niste prišli, da bi vam spet izpulil zob?«

»To mi niti na misel ne pride. Ali sem vam morda naročila, da mi izpulite zob? Prišla sem, da bi mi vstavili nazaj zob, ki ste mi ga prvega izpulili. Saj vendar ne morem vse življenje hoditi okrog brez zob!«

Pomolila je zdravniku zob. Zdravnik ji je pojasnil, da ji sicer lahko populi zobe, ne more pa jih vsaditi nazaj. Tako daleč medicinska znanost še ni prišla.

»Kaj?« je zakričala ženska v sveti jezi. »Ne morete mi vsaditi zob nazaj? Torej niti tega ne morete? Zakaj pa se potlej imenujete doktor? In ves dan sedite brez dela na verandi. Moj mož pa mora plačevati vso bolnišnico? Toda taki so ti preleti gringoi (porogljiv vzdevek za Amerikance v Latinski Ameriki!) Fuj, ali vas ni prav nič sram, vi vlačugin sin, da ste mi populili moje prekrasne zobe in mi potem rekli, da mi jih ne morete vsaditi nazaj? Cabron! Grrringooo!« Potem, ko je končala svoj govor s sočnim — in še kako! — zaključkom, je zapustila bolnišnico nič manj ponosno kot kakšna novopečena plemkinja, ki je oklofotala cesarja.

Čeprav je imela ta bolnišnica vse, kar pričakujemo od moderne bolnišnice, je indijanski delavci niso imeli nikdar posebnost v časih. S to zobno zadevo pa je izgubila še tisti ostanek dostojanstva, ki ji je preostalo.

V okoliških vaseh je postala ženska živ primer zdravniške nesposobnosti in škodljivosti bolnišnice. Kamorkoli je prišla, je morala pripovedovati svojo žalostno zgodbo. Amerikance so preklinjali po vseh predpisih, ki so v veljavi, odkar je ljubi bog preklel Adama, Evo in kačo. In ljudje so imeli prav. Ali ni to ropanje brez primere, če morajo delavci od svoje uborne plače vzdrževati tako bolnišnico, ki je ni sram, da kazi uboge Indijanke in jih tako osramoti, da jih še lastni možje nočejo več pogledati! Doktor je norec. Če se nesrečna žena ne bi postavila pogumno po robu, bi ji ta nestvor populil tudi v spodnji čeljusti vse zobe.

Vsega tega ni bilo mogoče zanikati, kajti ženska je nosila svoje zobe s seboj, zavite v kos stare srajce in vsak otrok je lahko videl, da so bili popolnoma zdravi.

Nekaj časa se je to kuhalo, potem pa je izbruhnilo na dan.

Delavci so prišli v gručinah pred upravno poslopje in vpili ter se sploh strahovito razburjali. Nihče pa ni mogel razu-

meti, kaj hočejo, ker se v posamezne razgovore niso spuščali.

Iz gruče je bilo slišati samo vzklike: »Nobene bolnišnice! Nobenega zdravnika! Vse zobe! Sramotiti uboge žene! Plačati! Plačati doktorja! Sestram lepe obleke! Vse plačati!«

Če nekdo hoče razumeti španščino, ni dovolj, da se je nauči. Če pa hoče razumeti španščino, ki jo govorijo indijanski delavci v gorskih distriktih, potem mora že imeti Indijanko za mater.

Poslovodje družbe, ki niso smeli priznati, da delavcev ne razumejo, so si vsaj dopovedovali, da jih razumejo. Ker so bili oni delodajalci ali pa njihovi legitimni zastopniki, so si razlagali to kričanje v skladu s svojim lastnim socialnim in gospodarskim stališčem. Kako so si to razlagali, se je pokazalo v poročilu na glavno upravo družbe. Po tem poročilu so delavci vpili: »Niti toliko ne zaslužimo, da bi lahko šli v bolnišnico! Še toliko ne, da bi lahko šli k zdravniku! Tako malo zaslužimo, da naši zobje nimajo kaj gristi! Tako majhno plačo imamo, da je naše žene sram hoditi naokrog, ker nimajo obleke! in naše sestre tudi hočejo obleke!«

Ker vpitja pred upravnim poslopjem ni hotelo biti konec, temveč je postajalo vedno bolj glasno in ker med vpitjem ni bilo opaziti nobene smiselne spremembe, je stopil končno eden izmed glavnih poslovodij na verando in z drobci svoje španščine skoval govor, čigar vrhunec je bil vtem: »Da, da, strinjamo se. Od tega ponedeljka dalje bo dobil vsak mož na dan po petindvajset centavosov več. Pojdite na delo. Vse je dobro. Muy bueno, amigos!«

O ženski in njenih zobeh pa odtlej ni nihče več govoril.

D.O.M.I.S.L.I.C.E

— Ženska, ki ne ljubi, ni zdrava, ženska, ki se zaljubi, je bolna.

— Moški reče, ženska vpraša.

— Zakona dobra plat je, da človek ni sam, slaba, da nikoli ni sam.

— Če stopiš komu na nogo, se oprostiš. Če mu stopiš na vrat, se to imenuje poslovno načelo.

— Zavidanja vredna je starost, ki ima mlado srce.

— Če žena nima otroka, ravna z možem kot z otrokom; če ima otroka, ravna z možem kot s pestunjo.

— Dosti žensk ne prode v globino moževе duše, ker so preveč zaverovane v njegovo kravato.

— Ženska popušča v ljubezni, moški zaradi ljubezni.

— Bodi vesel, da ostaneš človek med ljudožerci, če na streljanje ne moreš odgovarjati.

— Ljubezen je kakor vodomet: poganja se kvišku le za enega samega človeka, rosi pa navzdol na vse ljudi.

— Nič ni bolj zaničevanja vrednega kakor človek, ki se preda neobvladanemu besu.

— Niti en moški ne more žene, ki jo ljubi, nepristransko osmešiti.

— Lahko si obupan iz strahu in te je strah iz obupa.

— Če bi matere ne pripovedovale svojim sinovom, da so bili njih očetje junaki, bi nemara ne bilo nobene vojske več.

DESETNIK

Nekoč je živel — pravljčni uvod naj vas ne moti — desetnik (korporal). Bil je zvest in pogumen in poslali so ga na fronto. Po naravi je bil pohleven in prav gotovo ga ni žejalo po krvi... Doma je imel ženo in otroke in najbrž bi raje sedel pred domačo hišo in vlekel iz pipe, kakor da se je moral poditi po fronti. Postavili so ga za šoferja.

Lepega dne je peljal s svojim tovornjakom proti frontni črti. Cesta je bila slaba in vrhu tega hudo blatna. Odjuga je je zmehčala in spremenila v blatno morje. Kolesa so se pogrezala. Avtomobil je že dvakrat obtičal, tretjič pa se je pripetilo to, česar se je desetnik bal. Tovornjak je zdrsnil v jarek in kolesa so se zarila globoko v močvirno zemljo. Prav do osi. To niso mačje solze!

Tedaj se pripelje mimo vrsta osebnih avtomobilov. Nesrečno vozilo je nekoga pritegnilo, kajti kolona se je ustavila. Iz prvega avtomobila je stopil general z rdečimi šivi. Pomahal je desetniku in ga poklical k sebi.

»Imeli ste nesrečo, kaj?«

»Da, gospod general!«

»Zabredli ste v blato?«

»V blato, gospod general!«

General si je ogledal nesrečo.

»Tako bomo vse uredili,« je dejal, ne da bi skrival dobrohotnost. »Dokazali bomo, da je med častniki in moštvom tesno prijateljstvo!«

Zaploskal je in zaklical proti svojim avtomobilom:

»Vsi ven! Gospodje, k meni! Tovariši desetniku je treba pomagati! Na delo, gospodje!«

Iz vseh osmih avtomobilov so zlezli častniki, ves štab — polkovniki, majorji, kapetani in poročniki v blestečih, čistih uniformah. Stopili so k tovornjaku, pritiskali in porivali, vlekli in pihali in za-

res — čez dvajset minut so potegnili avtomobil iz močvirnega jarka. Spet je stal na cesti, pripravljen za vožnjo. Vendar nikar ne sprašujte, kakšni so bili gospodje in kako so preklinjali majorji in kapetani, ko so lezli v svoje avtomobile vsi blatni in zasopihani.

General je bil zadnji.

Stopil je k desetniku.

»Nikar se ne zahvaljujte,« je dejal, »upam, da boste o tej zadevi pripovedovali tudi doma?!«

»Da, gospod general!«

»No, in zdaj mi pokažite, kaj ste naložili!«

Desetnik je stopil za tovornjak.

Odgrnil je platno.

In glejte:

V tovornjaku je sedelo osemnajst desetnikov.

MANKO GOLAR:

A T O M

Saj pravzaprav me niti ni! Nikjer me ni! In vame mikroskop zaman oči upira, zaman očem me svojim modrijan odstira, a vendar sem, ves svet kot ponorel kriči.

Zdaj komaj malo sem pokazal svojo moč — in malo, malo sem odgrnil svoje tajne, razkril, pokazal svetu svoje tajne, — a jaz za dan sem se rodil, a ne za noč!

Naj z mano ne igra se več ne vzhod, zapad, nikomur nočem biti strah in ne igrača, — in zver, ne človek, mojo silo v zlo obrača — kdor z mano se igraš, le čuj, ti bom v propad.

Jaz rad pomagal bi zgraditi novi svet, jaz nisem smrt, jaz hočem biti le življenje, naj zraste z mano novo, mlado pokolenje — sicer bom jaz, atom, pognal ves svet v komet!

Za dobro voljo

Pogovor v hlevu

Konj: »No, osel, štej si v posebno čast, da lahko stanuješ skupaj z menoj v hlevu.«

Osel: »Ne bodi tako domišljav! Vas ko ne bodo kmalu spodrinili avtomobili, a oslov bo vedno dosti na svetu.«

Dva Američana

»Jaz imam toliko knjig, da sem si moral kupiti hišo, da jih bom imel kam spraviti.«

»To še nič ni. Jaz imam toliko hiš, da sem si moral kupiti knjigo, da jih imam kam zapisati.«

Uslužnost

Možak pride besen v gostilno in sede za mizo.

»Želite kaj popiti?« ga vpraša natakar. Možakar nič.

»Morda hladno pivo, brizganec, žganje, limonado?«

Možakar še vedno ne zine in besno gleda predse.

»Morda želite jesti? Imamo topla in hladna jedila.«

Molk.

»Ali morda samo kakšno kavo?«

Brez odziva.

»No, potem bom vprašal kuharico, če ima kaj volne pri sebi. Morda si želite naplesti kakšne nogavice...«

Socialist Ausserwinkler — novi celovski župan

V torek se je novoizvoljeni celovski mestni občinski odbor prvič sestal na seji, da izvoli župana, dva namestnika in mestne svetnike. Za župana je bil izvoljen dosedanji mestni svetnik Ausserwinkler. Pri volitvi je bilo oddanih 31 glasov, ker so se FPÖ-mandatarji vzdržali glasovanja. Med oddanimi glasovi jih je bilo za Ausserwinklerja 25, ostalih šest glasovnic pa je bilo praznih. Volitve prvega in drugega namestnika župana so končale z enakim uspehom. Namestnika župana sta postala dosedanji mestni svetnik Seidling (SPO) in Scheucher (ÖVP). Novi mestni svetniki pa so: Asenbauer (SPO), Mayerhofer (SPO), Novak (ÖVP) in Paar (ÖVP).

Slavnostni seji so prisostvovali tudi deželni glavar Wedenig, prezident deželnega zbora Sereinigg, ravnatelj deželnega urada Newole, direktor policije dr. Payer in dosedanji župan Graf.

Deželni glavar je izrazil novo konstitu-

iranemu mestnemu občinskemu odboru pozdrave dežele ter tudi svoje osebne čestitke. Ko je želel novemu celovskemu županu mnogo uspešnega dela za korist mesta, se je bivšemu županu Grafu zahvalil za vso njegovo prizadevnost in za sluge, ki si jih je pridobil za Celovec. Spregovoril je tudi novi župan Ausserwinkler ter v svojem nastopnem govoru med drugim predvsem poudaril, da bo v bodoče še vedno bistvena naloga mestne občine odstranjevanje stanovanjske stiske ter prilagojevanje prometnih žil vedno večjemu razvoju motoriziranega prometa. Poudaril je tudi, da bo treba posvečati pojačeno skrb preskrbitvenim in kulturnim zadevam. Ob koncu je dejal, da je za uspešno prizadevanje v občini potrebno upoštevati načelo, da mestna uprava ni sama sebi namen ter naj pri vsakem važnem ukrepu odloča stvarnost. Končno so zastopniki vseh štirih frakcij izjavili voljo za skupno sodelovanje v novem občinskem odboru.

Zasedanje koroških gozdarskih izvedencev

Pred nedavnim je bila v Celovcu konferenca gozdarskih tehnikov gozdno-politične službe za Koroško. Izporočil okrajnih gozdnih inšpekcij je razvidno, da dosega sečnja lesa v letošnjem letu enako višino, kakor lani. Edino v dveh okrajih znanjujejo, da je letos količina posekanega lesa v primeri s prejšnjim letom nekoliko manjša. Poudarili pa so, da je bilo pogozdovanje zelo živahno. Skupno so letos nasadili 17.700.000 gozdnih sadik, ki so jih do 60 odstotkov nabavili iz državnih gozdnih vrtov. S temi sadikami so pogozdili površino okoli 4168 hektarjev. Zaradi tega so izrazili tudi priznanje gozdnim posestnikom, ki se zavedajo dragocene dobrine gozda in ga po možnosti ohranjujejo.

Na konferenci so med drugim obravnavali važno vprašanje o ločitvi gozda in pašnika. Ta načrt naj bi izvedle gozdne oblasti s sodelovanjem planinskega nadzorstva. Pristojni referent je povedal, da so načrti za uresničitev tega namena že zgotovljeni ter jih bodo pričeli izvajati prihodnje leto. Na ta način bodo nastale

velike nove površine za pogozdovanje. Ker pa je ponekod veliko pomanjkanje delovnih moči v gozdnem gospodarstvu, nameravajo k pogozdovanju pritegniti tudi vojake.

Nadalje so ugotavljali in se pritoževali, da delajo ugrizi in glodanje divjadi na gozdnih kulturah ogromno škodo. Število za odstrel jelenjadi in srnjadi so zadnja leta sicer zelo zvišali, toda lovci predpisanih odstrelav nikdar ne dosežejo. V bližnji bodočnosti bodo podvzeli nove ukrepe, da se bo stanje divjadi v interesu gozdnega obstanka znižalo na ustrezajočo stopnjo.

Washington. — Nemški znanstvenik Werner Braun, ki je med drugo svetovno vojno vodil proizvodnjo V-1 in V-2 bomb, je prejel najvišje ameriško odlikovanje za uspešno delo na področju razvijanja raket in vodenih izstrelkov. Werner Braun je po vojni odšel v ZDA, kjer je takoj dobil vse pogoje za raziskovalna dela, tokrat seveda v ameriško korist.

Najstarejša mesta v Evropi

Belgijsko mesto Gent je povabilo najstarejša evropska mesta, med katere spadajo med drugim Lüneburg, Bremen, Hamburg, London, Pariz, Amsterdam, Bazel, Rim in Benetke, da bi sodelovala na raz-

stavi »Zlato obdobje velikih mest«, ki bo od 23. junija do 31. avgusta 1958.

Medtem ko se najstarejša evropska mesta pripravljajo na razstavo, je ameriškim znanstvenikom uspelo odkriti pri Taibekah v Jordaniji ostanke nekega starinskega mesta. Starost tega mesta navaja-jo s 4000 leti. Domnevajo, da je bilo to mesto naseljeno svojih 2000 let, kar sklepajo po najdenih glinastih in bakrenih posodah, ki so jih ob tej priložnosti izkopali. Razen tega so našli tudi primerno oblikovano orodje, kar priča o visoki razvojni stopnji prebivalcev tega mesta.

Prebivalstvo SZ močno naraslo

V Sovjetski zvezi je statistična služba pred kratkim objavila novico, da je po zadnjem ljudskem štetju, ki je bilo izvedeno po vsej Sovjetski zvezi, število prebivalcev naraslo na 200.000.000. Po številu prebivalstva je Sovjetska zveza sedaj na tretjem mestu na svetu. Pred njo sta Kitajska in Indija; Kitajska ima 463 milijonov, Indija pa 367 milijonov prebivalcev. Na četrtem mestu šele sledijo Združene države Amerike, ki sedaj štejejo okoli 171.500.000 prebivalcev. Prebivalstvo predvsem v azijskih deželah in tudi v Sovjetski zvezi močno narašča.

„Pentagon“ ima svojevrsten rekord

Največja stavba na svetu z izključno službenimi prostori je vsekakor »Pentagon«, v katerem so uradi vojnega ministrstva Združenih držav Amerike. Zgradila so jo na račun ameriške vlade. Gradnja se je pričela leta 1938, končana pa je bila leta 1943. Pentagon je zidan v obliki osmerokota in pokriva šest in pol milijona kvadratnih čevljev. Polovica prostorov je v podzemskih delih zgradbe v varnih bunkerjih s klimatskimi napravami in dnevno svetlobo. V Pentagonu je dnevno zaposlenih 28.500 ljudi.

Matere z največ otroki

Iz doslej poznanih primerov je znano, da je rodila največ otrok Rusinja Fedora Vasiljeva, ki je pri 27 porodih podarila življenje kar 69 otrokom.

Takoj Rusinji pa sledi Angležinja, ki je v srečnem zakonu rodila 39 otrok, in sicer 32 hčera in 7 sinov.

Gospodje kaznjenci

V angleških zaporih v Norwichu so prekrili s cveticami vsa dvorišča in vhodna vrata. Razen tega so prepleskali vrata s svetlo modro barvo, uredili moderne kopalnice in dovolili zapornikom, da lahko igrajo ob večerih, kadar so prosti, kriket in namizni tenis. Jetniškemu frizerju pa so naročili, da se mora ravnati točno po okusu svojih strank.

Ekspertenti v Norwichu, kjer so zaprti jetniki, ki so obsojeni od 4 let navzdol, so že takoj v začetku uspeli. Namen teh ukrepov je ta, da bi okrepili zapornikom voljo poštenega življenja potem, ko bi prestali svojo kazen.

Hranilnica in posojilnica Kotmara ves r. z. z. n. j.

vabi na

redni letni občni zbor,

ki bo v nedeljo, dne 24. novembra 1957, ob pol 11. uri v gostilni pri Ledererju.

Dnevi red:

- Otvoritveni nagovor ter čitanje in odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora
- Odobritev računskih zaključkov za leto 1956
- Poročilo poslovodje blagovnega oddelka
- Razrešnica upravnemu in nadzornemu odboru
- Volitev upravnega in nadzornega odbora
- Govor zastopnika Zveze slovenskih zadrug
- Slučajnosti

O p o m b a : Če bi občni zbor ob določenem času ne bil sklepčen, bo pol ure pozneje na istem mestu in z istim dnevnim redom drug občni zbor, ki bo sklepal brez ozira na število zastopanih deležev.

K obilni udeležbi vabi

predsednik
Egidij Bašnik l. r.

Velika izbira sadnih drevesc, posebno sort, kakršnim slana ne škoduje ob času cvetenja.

Ing. Marko POLZER

Št. Vid v Podjuni — St. Velt
im Jauntal.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: I. program. — 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.
II. program. — 6.00, 7.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00.

Vsakodnevne oddaje: I. program. — 5.35 Jutranja godba — 6.00 Oddaja za kmete — 6.10 Pestrí zvoki — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 10.10 Gospodinjinski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.03 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert — 14.45 Prav za vas — 18.00 Sami šlagerji — 19.30 Odmev časa.

II. program. — 5.35 Dobro jutro! — 6.05 Z godbo v dan — 7.15 Mali koledar — 8.10 Radijski pisemski nabiralnik — 12.03 Avtomobilisti med potjo — 14.30 Mednarodna univerza.

Sobota, 16. november:

I. program- 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 13.00 Operetne melodije — 14.30 Pozdrav nate — 17.10 Odlični izbor — 18.10 Za prijatelje petja — 20.16 To je vzbudilo pozornost.

II. program: 9.00 Zaupne melodije — 11.00 Ljudski zvoki — 14.10 Oddaja za mladino — 16.00 Raziskovalci na obisku — 20.15 Leonardo da Vinci — 21.45 Vesela sedmorica.

Nedelja, 17. november:

I. program: 6.10 Vesele melodije — 7.20 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 8.05 Oddaja za kmete — 9.00 Melodije, ki nikdar ne izzvenijo — 11.00 Vesele petje — veselo igranje — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Šlagerji — 19.00 Šport — 20.16 Kriminalna uganka: Kdo je storilec? — 21.15 Življenje polno glasbe.

II. program: 10.00 Muzikalična nedeljska promenada — 16.00 Plesni ritmi — 19.10 Robert Stolz dirigira veliki Dunajski orkester — 20.00 Vi želite, mi igramo.

Ponedeljek, 18. november:

I. program: 8.45 Zapiski iz domovine — 14.00 Poročila, objave. Avenikov trio (slov.) — 16.45 Znanje za vse — 18.45 Za našo vas (slov.) — 19.15 Od plošče do plošče — 20.16 Srečanje pri knjižni družbi Donauland.

II. program: 9.00 Naša radijska družina — 18.15 Venček vedrih melodij — 18.50 Mladina v filmu — 20.30 Orkestralni koncert.

Torek, 19. november:

I. program: 8.45 Današnje zdravljenje tuberkuloze — 14.00 Poročila, objave. Koroška poje in muzicira (slov.) — 15.30 O boju proti otroški paralizi — 18.25 Radijska prijateljica — 19.00 Veseli leksikon — 19.05 Lepe žene iz 1001 noči — 20.16 Simfonični koncert.

II. program: 9.00 Teden pri OZN — 18.00 Kar vas bi zanimalo — 18.10 Pester venček melodij — 20.30 Pozor, snemanje!

Sreda, 20. november:

I. program: 8.45 Iz ženskega sveta — 14.00 Poročila, objave. Voščila (slov.) — 16.00 Oddaja za žene — 16.45 Iz raziskovalnega dela visokih šol — 18.15 Pesmi in melodije iz Koroške — 18.45 Za ženo in družino (slov.) — 20.16 Pestrí zvoki.

II. program: 9.00 Pestre melodije — 19.30 Lepi glasovi — lepi običaji — 20.15 Večerna ura v pozni jeseni — 21.15 Zabavni koncert.

Četrtek, 21. november:

I. program: 8.45 Avstrijci v inozemstvu — 14.00 Poročila, objave. Poje dekliski zbor iz Sel (slov.) — 18.45 Oddaja za kmete — 19.00 Prilcesinja dneva — 20.16 Če jih opazujem, tesarje — 21.00 Zveneča alpska dežela.

II. program: 9.00 Kaj, vi imate tudi avto? — 13.20 Izven programa — 13.30 Znameniti orkestri — 18.40 Mladina v po-

klicu — 19.45 „Elektra“, tragedija v enem aktu — 21.45 Vesela sedmorica.

Petek, 22. november:

I. program: 8.45 Koroška vas — 14.00 Poročila, objave. Slovenske narodne (slov.) — 16.00 Romantična pesem — 16.45 Znanje za vse — 18.15 Mladina in gledališče — 18.45 Okno v svet — 19.45 Zgrabi srečo — 20.20 „Ali poznate mlečno cesto“, komedija.

II. program: 9.00 Iz popoldanskih in večernih programov — 15.30 Srečanje popoldne — 19.30 Za prijatelje gora — 20.30 Ti-soč taktov plesne godbe.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 16. november:

5.00 Pisan glasbeni spored — 6.40 Naš jedilnik — 8.05 Lepe melodije — znani napevi — 9.30 Internacionalne koračnice — 10.10 Simfonični plesi — 11.15 Domači napevi — 12.30 Kmečka univerza — 12.40 Alpski zvoki — 13.15 Prijetno zabavo — 14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.35 Voščila — 18.00 Okno v svet — 18.45 Jezikovni pogovori — 20.00 Veseli večer — 21.00 Šegave in vesele vide.

Nedelja, 17. november:

6.00 Nedeljski jutranji pozdrav — 7.35 Ameriški valčki — 9.25 Kar radi poslušate — 10.30 Pokaži kaj znaš — 12.10 Zabavna revija — 13.30 Za našo vas — 14.00 Nogometna tekma: Romunija — Jugoslavija — 15.45 Voščila — 17.30 Prugel: Branik iz ledu in viharja (Antarktika) — 20.00 Zabavna glasbena oddaja s konferanso — 21.00 Klasi-ski sodobne glasbe o sebi.

Ponedeljek, 18. november:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Jutranji divertimento — 10.10 Dopoldanski komorni koncert — 11.35 Lušno je biti planšar — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Jugoslovanska kola — 13.15 Popevke in melo-

dije — 14.35 Voščila — 15.40 Bratko Ivan: Pomlad v februarju — 16.00 Portreti slavnih pevcev — 17.35 Lepe melodije — 20.00 Simfonični koncert.

Torek, 19. november:

5.00 Dobro jutro — 8.05 V domačem tonu — 9.00 Zabavni mozaik — 10.10 Z melodijami na pot — 11.30 Za dom in žene — 12.00 Narodne v priredbi Kramolca in Preglja — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.30 Pester spored opernih melodij — 14.35 Voščila — 15.40 Potopisi in spomini — 17.10 Album popevk — 18.00 Športni tednik — 20.00 Narodne pesmi — 21.18 Filmske melodije.

Sreda, 20. november:

5.00 Pisan glasbeni spored — 6.40 Naš jedilnik — 8.05 Pisana paleta — 9.00 Jezikovni pogovori — 9.15 Za ljubitelje doma-čih pesmi in viž — 11.00 Zabavne melodije — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 14.35 Voščila — 16.00 Koncert po željah — 18.00 Kulturni pregled — 20.00 Ferrari: „Štirje grobijani“.

Četrtek, 21. november:

5.00 Dobro jutro! — 8.05 Folklorni zapiski — 9.00 V glasbi po svetu — 10.10 Odlomki iz opere „Mala Floramy“ — 11.45 Pesmi za naše male — 12.00 Španski glasbeni akvareli — 12.30 Kmečka univerza — 13.15 Zvoki s Havajev — 14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.35 Voščila — 17.10 Popevke — 20.05 Javni četrtkov večer narodnih pesmi in napevov — 21.00 Sto let Baudelairove zbirke: „Cvetja zla“.

Petek, 22. november:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Jutranji divertimento — 9.20 Narodne pesmi — 9.40 Melodije — 11.00 Pesmi in plesi raznih narodov — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Od arije do arije — 14.35 Voščila — 15.40 Iz svetovne književnosti — 18.30 Umetne in narodne pesmi — 18.50 Družinski pogovori — 20.00 Mali koncert zabavnega ansambla — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.